

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Obyektinin
sənədi
olmayanlara
şad xəbər
yazısı səh.12-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 4-6 noyabr 2023-cü il Şənbə № 200 (8336) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Astanada Türk zirvəsi: Prezident Əliyevin yubiley sammitindən dünyaya mesajları

"Biz böyük Türk dünyasının bir hissəliyik, Türk Dövlətləri Təşkilatının beynəlxalq nüfuzu daha da artacaq"

yazısı səh.9-da

10 noyabr sənədi: üç ilinə altı gün qaldı - arxivə getdimi...

yazısı səh.8-də

Azər Badamov:

"Almaniya təəssüf ki, Fransanın əlaltısına çevrilib və..."

yazısı səh.5-də

Bakı və Tiflis bu layihədə həm tərəfdaş, həm də rəqibdir - perspektiv...

yazısı səh.10-da

Azərbaycanda qaz limitinin ləğvi təklif olundu

yazısı səh.12-də

Astroloqlar politoloqlara qarşı? - ermənilərlə barışıq qiyamətə qaldımı...

yazısı səh.13-də

Paşinyan Putinin qılığına girir, Moskva isə onu açıq hədələyir

yazısı səh.11-də

Putin:

"Dağıstan hadisələri ilə Rusiyanı daxildən silkələmək istəyirdilər"

yazısı səh.3-də

Annalena Berбок:

"Ermənistan və Azərbaycan qarşılıqlı etimad yolunu tutmalıdır"

yazısı səh.11-də

İrəvan təlaşda: Qarabağdan gedənlər Ermənistandan da qaçır - səbəb

yazısı səh.4-də

ABS-IN BAKIYA QARŞI QƏRƏZİ BİTMİR - ERMƏNİSTANI YENƏ İŞGALLA QORXUTDU

Əslində, yeni reallıq Cənubi Qafqazda sağlam marağı olan güclər üçün yeni imkanlar deməkdir; **deputat:** "Prezident elə bir geosiyasi konfigurasiya formalaşdırıb ki, nə Amerika, nə də Qərbin digər subyektləri bölgədəki yeni reallığı dəyişə bilməzlər"

yazısı səh.6-da

Dövlət müəssisələri nə zaman normal dividend ödəyəcək - rəy

Hesablama Palatasından səmərəli təkliflər; Bəzi müəssisələr üzrə xalis mənfəət əldə edilməsi fonunda dividend ödənişi həyata keçirilmir

yazısı səh.15-də

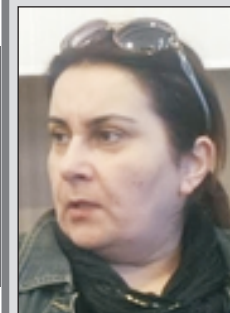
Fəzail Ağamalı:
"Sülh sazişi olmur-olmasın, itirən Ermənistandır"

yazısı səh.7-də

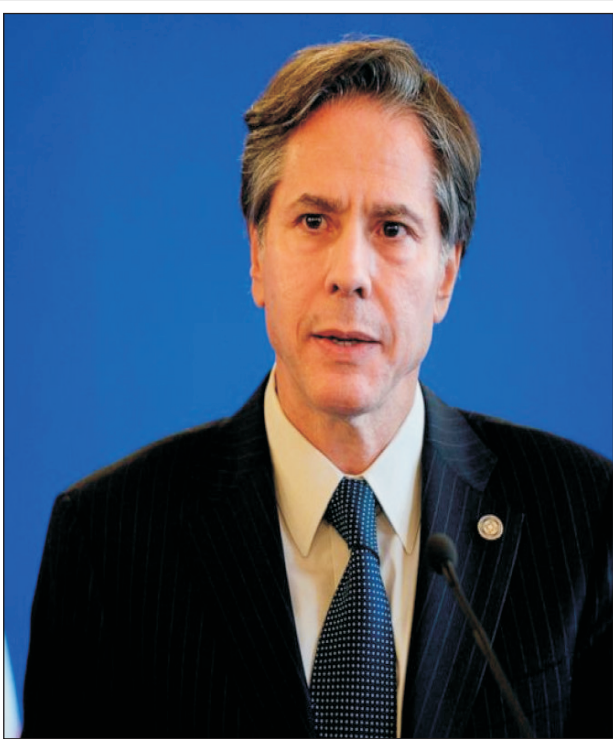
Üzeyir Cəfərov:
"Alternativ xidmətlə bağlı qanun qəbul edilməlidir ki, neqativ halların qarşısı alınsın"

yazısı səh.12-də

Şəhla Həmidova:
"Həmin o qatili yetişdirən, ona yol göstərən, tərbiyə verən onun anasıdır, ona görə də..."

yazısı səh.14-də

Blinken: “ABŞ Yaxın Şərqdə ikinci və üçüncü cəbhələrin açılmamasında qərarlıdır”

ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken bildirib ki, onun ölkəsi İsrail-HAMAS müharibəsində digər cəbhələrin açılmamasında qərarlıdır.

APA xəbər verir ki, bu barədə dövlət katibi Blinken İsrailə səfərinin yekununda mətbuat brifinqində deyib.

“Hizbullah”la, Livanla və İranla bağlı biz başlanğıcdan bildirmişik ki, bu münaqişədə ikinci və ya üçüncü cəbhənin açılmamasında qərarlıyıq”, - Blinken əlavə edib.

Blinken xatırladı ki, müharibənin ilk günündən Prezident Bayden vəziyyətdən istifadə edib yeni münaqişə cəbhələri açmaq istəyənlərə bunu etməməklə bağlı xəbərdarlıq edib.

ABŞ dövlət katibi vurğulayıb ki, onun ölkəsi bu istiqamətdə regiondakı ölkələrlə diplomatik səviyyədə işləyir, həmçinin praktiki addımlar atıb, regiona iki ədəd hərbi təyyarə göndərüb.

Naxçıvana avtobus reyslərinin sayı artırılıb

Azərbaycan Yerüstü Nəqliyyat Agentliyi (AYNA) tərəfindən Bakı-Naxçıvan-Bakı müntəzəm avtobus marşrutunun hərəkət qrafikində saat 19:00-a daha bir reys əlavə olunub. Agentlikdən APA-ya verilən xəbərə görə, bununla da reyslərin sayı 4-ə çatdırılıb.

Hazırda sənişinlər biletim.az portalı üzərindən saat 09:00, 19:00, 20:00 və 21:00 reyslərinə bilet əldə edə bilirlər.

Qeyd edək ki, Azərbaycan-İran Birgə Qarışıq Komissiyasının Bakıda keçirilən iclasında Bakı-Naxçıvan-Bakı marşrutu üzrə reyslərin sayının artırılması barədə razılıq əldə olunub. İlk mərhələdə marşrutun hərəkət qrafikinə 1 reys əlavə edilib. Növbəti mərhələdə reyslərin sayının 6-ya qədər artırılması planlaşdırılır.

DİN qanunsuz silah-sursat saxlayanlara yenidən müraciət etdi

Daxili İşlər Nazirliyi (DİN) qanunsuz saxlanılan silah-sursatla bağlı yenidən vətəndaşlara müraciət edib.

DİN-dən Musavat.com-a verilən məlumata görə, qanunsuz saxlanılan odlu silahın ehtiyatsızlıqdan və ya diqqətsizlikdən ağır nəticələrə gətirib çıxarmasının və ya cinayətin

alətinə çevrilməsinin mənəvi və hüquqi məsuliyyətini dərinlən dərk edən bir çox vətəndaş son 3 ildə könüllü olaraq polis orqanlarına 553 odlu silah və 80 minə yaxın döyüş sursatı təhvil verib.

Daxil olan məlumatlar göstərir ki, Vətən müharibəsindən və lokal antiterror tədbirlərindən sonrakı dövrdə ayrı-ayrı şəxslərin müxtəlif yollarla ələ keçirdiyi odlu silahı qanunsuz saxlaması, daşması, gəzdirməsi, başqasına verməsi, satması kimi cinayət məsuliyyəti

yaradan hallar mövcuddur.

Bir daha nəzərə çatdırılır ki, qanunsuz saxladığı odlu silahı, döyüş sursatını, partlayıcı maddələri könüllü surətdə təhvil verən şəxs, əgər həmin əşyaları cinayət törətməkdə istifadə etməyibsə, məsuliyyətdən azad edilir.

Odlu silahın və döyüş sursatının qanunsuz saxlanılması, satılması və s. barədə hüquq mühafizə orqanlarını məlumatlandıran şəxslər isə konfidensiallıqları qorunmaqla mükafatlandırılacaqdır.

53 aptekdə yoxlamalar aparılıb, 9-da nöqsan aşkarlanıb

Cari ilin oktyabr ayı ərzində aptek təşkilatlarında keçirilən yoxlamalar nəticəsində Bakı şəhəri üzrə 1, respublikanın digər şəhər və rayonlarında 52 aptek olmaqla, ümumilikdə 53 aptekdə planlı və plandan kənar yoxlamalar aparılıb.

Analitik Ekspertiza Mərkəzindən APA-ya verilən xəbərə görə, yoxlamalar zamanı 9 aptekdə nöqsan aşkarlanıb ki, onların 8-i rayonlarda yerləşir. İnizibati Xətalər Məcəlləsinin 452.1 və 452.3 maddələri üzrə 9 protokol tərtib edilib.

“Bir daha vətəndaşların nəzərinə çatdırırıq ki, aptekdən alınan dərman vasitələrinin keyfiyyəti barədə şübhə yaradan hər hansı dərman vasitəsi haqqında bizə məlumat verə bilirlər. Belə hallarla rastlaşdıqda vətəndaş AEM-in “Bir pəncərə” sektoruna müraciət edə və ya “qaynar xətt”lə əlaqə saxlaya bilər. Həmçinin, vətəndaşlar AEM-in www.pharma.az/ saytının MÜRACİƏT bölməsinə daxil olaraq, əldə edilən dərmanın qutusunun şəklini, alışı çəkini və alınan ünvanı yükləyərək ölkəyə qeyri-qanuni yolla gətirilən dərman vasitəsi barədə məlumat verə bilirlər” - AEM-in məlumatında qeyd edilib.

Rasim Məmmədovla Əvəz Zeynallı üzləşdi

Rüşvət alma ittihamı ilə həbs edilmiş jurnalist Əvəz Zeynallının cinayət işi üzrə məhkəmə araşdırması davam edir.

“Qafqazinfo” xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində keçirilən iclasda “Baku Steel Company”nin həbsdə olan keçmiş rəhbəri Rasim Məmmədov şahid qismində ifadə verib.

R.Məmmədov deyib ki, ailəsinin Ə.Zeynallıya çatdırması üçün vəkil Elçin Sadiqova 20 min manat verməsindən xəbəri olmayıb. O, Ə.Zeynallıdan çox pisliklər gördüyünü deyib: “Əvəz məni tanımaya-tanımaya ən çox pislik edən adamdır. Gah deyirdi ki, Loğman Zülfüqarlıdan, Nazim Bəydəmirliyə zavod alıb dağıtmışam. Ancaq hansı zavoddan, nə zavoddan söhbət gedir, bilinmir. Efirde olanda deyirdi ki, sübut edəcəyəm. Elə danışdı ki, guya mənle şərik olub. Mən öz məhkəməmdə də demişəm ki, zavodu alanda iki yəhudi vətəndaşla danışmışam. Adını da qoyub ki, Rasim Məmmədovu tənqid edirem. Təndiq başqadır, təhqir başqa. Bir dəfə onu məhkəməyə də vermişdim. Sonradan yalan danışdığı üçün Əvəz Zeynallının məsələsinin başını buraxdım”.

Ə.Zeynallı Rasim Məmmədovu birinci dəfə gördüyünü, onu heç vaxt məhkəməyə vermədiyini deyib.

R. Məmmədov Əvəz Zeynallının suallarını cavablandırmaqdan imtina edib. Tərəflər arasında mübahisə yaranıb və onlar bir-birinə qarşı təhqiredici ifadələrdən istifadə ediblər.

Bundan sonra hakim Əli Məmmədov Ə. Zeynallını zaldan çıxarıb. Proses yarımçıq təxire salınıb.

AYNA:

“Şəhadətnamələrin saxtalaşdırılması cinayət məsuliyyəti yaradır”

Son zamanlar sosial şəbəkələrdə müəyyən ödəniş müqabilində təlimlərdə iştirak etmədən taksi minik avtomobillərinin sürücülərinə xüsusi hazırlıq keçmələri barədə şəhadətnamələrin verilməsi ilə bağlı məlumatlar yayılır.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi yanında Azərbaycan Yerüstü Nəqliyyat Agentliyinin (AYNA) açıqlamasında bildirilir.

Qurum bəyan edib ki, bu məlumatlar tam əsassızdır.

“Taksi sürücülərinin bilik və bacarıqlarının təkmilləşdirilməsi məqsədi daşıyan təlimlərdə əyani iştirak mütləqdir. Xüsusi hazırlığı müvəfəqiyyətlə bitirən sürücülərə verilən şəhadətnamələr isə elektron sistemdə saxlanılır. Bu halda sənədin saxta olub-olmaması müəyyən edilə bilər. Taksi minik avtomobilləri ilə sərnişindəşımaya fəaliyyəti üçün buraxılış vəsiqəsi və buraxılış kartının verilməsi zamanı şəhadətnamənin həqiqiliyi yoxlanılacaqdır. Rəsmi sənədlərin saxtalaşdırılması cinayət tərkibi yaradan haldır”, - deyər açıqlamada qeyd olunub.

“AYNA taksi sürücülərinə yalan vədlərə aldanmamağı tövsiyə edir. Vətəndaşlara təlimlərdə iştirak etmək üçün qurumun Təlim-Tədris Mərkəzinə (ünvan: Bakı şəhəri, Ziya Bünyadov prospekti, 39C) və Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin müəyyən etdiyi peşə məktəblərinə müraciət etmələri xahiş olunur”, - deyər agentlik bəyan edib.

“2022-ci ilin aprelinde Ermənistanda müxalifətin nümayişlərində əsas şüarlardan biri “Türksüz Ermənistan” olub. Bütün bu işlər üzrə sübut və faktlar tərəfimizdən toplanaraq əlavə şikayətlər şəklində məhkəməyə təqdim olunub”.

Xəbər verildiyi kimi, bunu Azərbaycan xarici işlər nazirinin müavini Elnur Məmmədov “Azərbaycanlılara qarşı nifrət cinayətləri və nifrətin qızışdırılması” adlı hesabatın təqdimat mərasimində çıxışı zamanı deyib.

Diplomat qeyd edib ki, bu il yanvarın 23-də Azərbaycan tərəfi beynəlxalq səviyyədə tanınmış Azərbaycan ərazisinin otuz ilə yaxın qanunsuz hərbi işğalı, etnik azərbaycanlıların öz tarixi torpaqlarından qovulması, soyqırımlar və insanlığa qarşı törədilən digər cinayətlərlə bağlı minlərlə səhifəlik sübuta əsaslanan əsas iddiasını bəyan edib və Beynəlxalq Məhkəməyə təqdim edib. “Beynəlxalq məhkəmələrdə dövlətlərarası şikayətlərə baxılmasının xarakteri nəzərə alınaraq, bu iddiaya növbəti illərdə baxılacaq”, - E.Məmmədov bildirib.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan xalqına qarşı törədilən bu cinayətlər sadəcə olaraq hansısa təsadüfi, xatolik şəraitdə törədilmiş qanunsuz əməllər deyil, Ermənistanda onilliklər ərzində geniş şəkildə təbliğ edilən etnik ədavət və radikal millətçi “tsexakronizm” ideoloji xəttinə əsaslanır. “Bizim dövlətlərarası iddiamız da məhz buna işarə edir. Ermənistanın ideologiyası Azərbaycan hökumətinin etnik ermənilərin bərabər hüquqlarını, iki xalqın birgə yaşamasını təşviq edən və daim sülhə çağıran yanaşmasına tamamilə ziddir”, -

Ermənistana qarşı təzminat məsələmiz illər sonraya qaldı? - gözlənti

Hüquqşünas: “Əlimizdə olan tutarlı faktlara görə gec-tez Beynəlxalq ədalət məhkəmələrində Azərbaycanın iddialarının təmin edilməsi ilə bağlı qərarların qəbul olunmasına nail olacağıq”

XİN yetkilisi diqqətə çatdırıb. Azərbaycan məhkəmədən nə gözləyir? Niyə bir neçə il sonra baxılacaq məsələyə? Belə təzminat məsələsi də illər sonraya qalır?

“Azərbaycana qarşı nifrət cinayətləri və nifrətin qızışdırılması” adlı hesabatın təqdimatında iştirak edən Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquq üzrə

fəlsəfə doktoru Çingiz Qəni-zadə “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, Ermənistanda ideologiya türklərə qarşı nifrət üzərində qurulub. Ona görə də Ermənistandakı radikal müxalifətin bu gün də əsas şüarlarından biri “türksüz Ermənistan”dır. Onsuz da 30 ildən artıqdır Ermənistanda türklər yaşamır. 1988-1989-cu illərdə Ermənistandan yüz minlərlə türk

zorla, qəddarlıq öz vətənlərindən deportasiya edilib. Bu gün Ermənistan keçmiş SSRİ respublikaları arasında yeganə dövlətdir ki, öz ərazisində başqa millətlərin yaşamasına imkan yaratmayıb. Bu gün faktiki olaraq Ermənistan monoetnik dövlətdir. Ermənistan təkəcə öz ərazisindən türkləri qovmaqla kifaytlənməmişdi. Azərbayca-

nın 20 faiz ərazisini də işğal edib həmin ərazilərdə yaşayan Azərbaycan türklərini, həmçinin digər sakinləri soyqırıma məruz qoymuş, sağ qalan əhalini isə qovmuşdu. İşğal etdikləri ərazilərdə vandalizm həyata keçiriblər: “Azərbaycan türklərinə qarşı həyata keçirilən cinayətlərlə bağlı Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinə iddialar hazırlanıb. Ermənilərin insanlığa qarşı cinayətlər törətdiyini sübut edən çoxsaylı faktlar var. Ermənistan müharibə qanunlarını, beynəlxalq hüquq normalarını pozmuş bir ölkədir. 30 il Ermənistanın bu cinayətləri davam edib. İndi nəhayət Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinə cavab verməyin vaxtı yaxınlaşır. Azərbaycanın Ermənistana qarşı qaldırdığı və qaldıracağı məhkəmə iddialarında mil-yardlarla dollar təzminat tələbi qoyulur. Bu da tamamilə əsaslıdır. Çünki Ermənistan Azərbaycanın ərazilərini işğal edəndə və işğalda saxladığı dövrdə qətləmlər törət-

məklə yanaşı rayonlarımızı, kəndlərimizi talan etməklə Azərbaycan dövlətinə və əhalinin mülkiyyətinə milyardlarla dollar ziyan vurub. Azərbaycanın iddiaları kimi Beynəlxalq Məhkəməyə ünvanlanan iddialara baxılması uzun zaman alır. Təzminat tələbinə baxılması və qərar çıxarılması beynəlxalq təcürbədə uzun sürən prosesdir. Burada prosedur qaydaları və cavahed tərəfin işə baxılmasına rəsmi razılıq verib-verməməsinin aydınlaşması kimi məsələlər də rol oynayır. Azərbaycanın iddialarına baxılması bir neçə ilə sonra olacağısa belə, əsas məsələ odur ki, biz müraciətlərimizi edəcəyik. Gec-tez iddialara baxılacaq”.

Hüquqşünas vurğuladı ki, biz beynəlxalq məhkəmələrdən ədalətli qərarları əldə etməyimiz üçün bütün gücümüzü işə salmalıyıq, mübarizədən bir an belə çəkinmək olmaz: “Əlimizdə olan tutarlı faktlara görə biz gec-tez Beynəlxalq ədalət məhkəmələrində Azərbaycanın iddialarının təmin edilməsi ilə bağlı qərarların qəbul olunmasına nail olacağıq. Ermənistan münafiqə dövründə Azərbaycana qarşı törətdiyi çoxsaylı müharibə cinayətlərinə, kütləvi qırğın və soyqırımlara, terrorçuluq fəaliyyətinə, vandalizmə görə hüquqi müstəvidə məsuliyyətdən yayına bilməyəcək, Azərbaycana vurduğu böyük sosial-iqtisadi zərərlərə görə təzminat ödəməyə məcbur ediləcək”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Putin: “Dağıstan hadisələri ilə Rusiyanı daxildən silkələmək istəyirdilər”

Dağıstan hadisələri ilə Rusiyanı daxildən silkələmək istəyirdilər.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bunu Rusiya Prezidenti Vladimir Putin İctimai Palatının yeni üzvləri ilə görüşündə bildirib.

O qeyd edib ki, xaricdəki xadimlərin mövqeyi onu təəcübləndirir:

“Onlar İsraili dəstəkləyirlər, lakin Ukraynadan olan agentlərinin köməyi ilə ölkəmizdə yəhudi qırğınları təşkil etməyə cəhd edirlər.

Bu sadəcə iyrendiklidir. Mən buna nə ad verəcəyimi də bilmirəm. Şüurun bir növ təhrifidir. Bu onu deməyə əsas verir ki, onlar əslində bəzi üçüncü xalqların və üçüncü ölkələrin maraqlarını deyil, öz maraqlarını güdürlər”.

Putin onu da əlavə edib ki, Rusiya hakimiyyəti Dağıstandakı iğtişaşlara qanun çərçivəsində reaksiya verəcək.

Overçuk: “Ermənistanla Azərbaycan arasında sərhədin delimitasiyası ikitərəfli məsələdir”

Ermənistanla Azərbaycan arasında sərhədin delimitasiyası ikitərəfli məsələdir.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bunu Rusiya Baş nazirinin müavini, Cənubi Qafqazda iqtisadi və nəqliyyat kommunikasiyalarının açılması ilə bağlı Üçtərəfli işçi qrupun həmsədri Aleksey Overçuk bildirib.

Onun sözlərinə görə, sərhədlərin delimitasiyası ilə bağlı işçi qrupun həmsədrləri Ermənistan və Azərbaycanın baş nazirlərinin müavinləridir.

“Rusiyanın bu prosesdə iştirakına və roluna gəlincə, biz hər zaman dəstək verməyə hazırıq. Biz həmişə dəstək verməyə və sənədləri, o cümlədən Rusiyada tarixən mövcud olan kartoqrafik sənədləri təqdim etməyə hazırıq”, deyərək Rusiya rəsmisi vurğulayıb.

Overçuk regionda kommunikasiyaların açılması ilə

bağlı rəsmi olaraq işçi qrupun mövcud olduğunu xatırladı. Bildirib ki, sonuncu dəfə işçi qrupu iyunun 2-də toplaşmış.

“Mehridən keçən dəmir yolunun tikintisinə başlanılması ilə bağlı birgə bəyanatın mətni də böyük ölçüdə hazırdır. O ki qaldı yolun tikintisinə, bilirsiniz ki, Azərbaycan artıq

Ermənistan ərazisindən yan keçməklə İran ərazisindən keçən avtomobil yolunun tikintisinə başlayıb. Bildiyimizə görə, Azərbaycanla İran arasında Ermənistan ərazisindən yan keçməklə İran ərazisindən keçən dəmir yolunun tikintisinə dair də memorandum imzalanıb. Ermənistan-da tikilməkdə olan Şimal-Cə-

nub magistral yolu İrandan Ermənistan ərazisindən Gürcüstana qədər uzanacaq çox mühüm infrastruktur layihəsidir. Əlbəttə ki, Yuxarı Larsı nəzərə alsaq, o, bizim Şimal-Cənub dəhlizimizdə də çox mühüm rol oynayacaq. Biz buna əminik”, deyərək Rusiya baş nazirinin müavini əlavə edib.

"Ermənistan Respublikası "artsax" miqrantlarına qaçqın statusu verməklə onların Ermənistan ərazisindən çıxması prosesini asanlaşdırır. Onlara bu status o halda verilməlidir ki, Ermənistan vətəndaşlığından çıxmasınlar".

"Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bu sözləri yerli jurnalistlərlə söhbətində konstitusiyaya üzrə erməni eksperti Vardan Ayvazyan deyib.

"Məsələ ondadır ki, yüksək həyat səviyyəsinə malik ölkələrdə qaçqınlar imtiyazlardan istifadə edirlər və belə bir qərar Ermənistanı gələn "artsax" sakinlərinin kütəvi axınına səbəb ola bilər ki, bu da Ermənistan üçün arzuolunmazdır", - Ayvazyan qeyd edib.

Onun fikrincə, Qarabağdan köç etmiş ermənilərə qaçqın statusunun verilməsinin yeganə üstünlüyü ondan ibarətdir ki, onlar gələcəkdə hüquqi müstəvidə itirilmiş əmlakla və ya əmlakla görə kompensasiya tələb edə, Qarabağa qayıdıb öz əmlakları üzərində sərəncam vermək imkanı əldə edə biləcəklər.

O, həmçinin vurğulayıb ki, "artsax xalqının statusu" məsələsi daxili qanunlar çərçivəsində yox, beynəlxalq hüquq çərçivəsində həll edilməlidir: "Qaçqın statusu isə yalnız o halda verilməlidir ki, onlar Ermənistan vətəndaşlığından imtina etməsinlər".

Yada salmaq ki, oktyabrın 26-da Ermənistan hökuməti Qarabağdan könüllü köç etmiş şəxslərə qaçqın statusu verilməsi barədə qərar qəbul edib.

Ayvazyanın tələşi əsaslıdır? Erməni hüquqşünas niyə kütləvi köçdən narahatdır? O halda bunun Azərbaycana uzaq-yaxın təsiri nə ola bilər, xeyrimizə yoxsa ziyanımıza olar?

İkinci yandan, cibində Ermənistan pasportu gəzdirənə necə qaçqın statusu verilir? Axı onlar Azərbaycan vətəndaşı deyillər?

Milli Məclisin İnsan hüquqları komitəsinin üzvü Fazil Mustafa mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, erməni vətəndaşı bütün hallarda qaçqın ola bilməz: "Qaçqın ancaq Azərbaycan vətəndaşı olduğu halda ola bilər. Onlar da Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul edə bilməyiblər. Buyurub, gəlib, Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul etsinlər, sonra hansısa bir proses olarsa, gərdərlərsə, özlərini belə adlandırsalar da, yenə də hüquqi əsas olmayacaq. Çünki Azərbaycan vətəndaşı olmadan hansısa bir şəkildə onların bu statusu alması mümkün deyil. Heç beynəlxalq hüquqla da belə bir qayda yoxdur. Onlar həm də bu ərazidən də könüllü çıxıblar, hansısa bir məcburiyyət əsasında çıxmayıblar. Bu baxımdan orada kifayət qədər sübutlar var. Ermənilər bizim əraziləri

İrəvan təlaşda: Qarabağdan gedənlər Ermənistandan da qaçır - səbəb

Fazil Mustafa: "Ancaq Azərbaycan vətəndaşı olan erməni qaçqın statusu ala bilərdi"

Vüsalə Əhmədova: "Bu, beynəlxalq humanitar hüquqda tam təfəsilatı ilə öz əksini tapmayıb"

işğal etmişdilər, yaxud da o vaxt zorla çıxarmışdılar. Onda hələ Ermənistan müstəqil dövlət olmasa da, Ermənistan SSRİ vətəndaşlığı var idi. Onlar Azərbaycan vətəndaşlığında qalmaq üçün heç bir addım atmadılar. Ona görə bu statusu almaları böyük problemdir. Konstitusiyaya üzrə özünü ağıllı sayan şəxs anlamır ki, Ermənistan vətəndaşlığında qalmağın, bu cür stimullaşdırmağın ciddi bir əsası ola bilməz. Ya Ermənistan vətəndaşı olacaqsan, ya da vətəndaşlığı olmayan şəxs olacaqsan. Qaçqın olmaq imkanı qətiyyətlə mümkün deyil. Çünki bu status ancaq Azərbaycan vətəndaşı olan erməniyə aid edilə bilərdi. Belə bir vətəndaş da yoxdur".

Beynəlxalq hüquq üzrə mütəxəssis Vüsalə Əhmədova da mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini açıqladı: "Təəssüflə qeyd edirəm ki, silahlı münaqişələr zamanı "qaçqın" və "məcburi köçkünlərin" müdafiəsi məsələsi beynəlxalq humanitar hüquqda tam təfəsilatı ilə öz əksini tapmayıb. Bu səbəbdən də, müxtəlif insan hüquqlarına dair konvensiyaların müddəalarını şərh edərək müəyyən nəticə hasil etmək məcburiyyətində qalıraq. Məsələn, 1951-ci il tarixli "Qaçqınların hüquqi statusuna dair Konvensiya" "qaçqın" anlayışını bu cür müəyyənləşdirir: "irqinə, dininə, milliyyətinə, müəyyən sosial qrupa mənsub olmaqlarına və ya siyasi baxışlarına görə təqib olunacaq şəxslərdir". Göründüyü kimi,

rək vətəndaşı olduqları ölkədən qaçan və bu qorxu səbəbindən həmin ölkənin müdafiəsindən faydalana bilməyən və ya faydalanmaq istəməyən və ya həmin ölkəyə qayıda bilməyən və ya qayıtmaq istəməyən şəxslərdir". Konvensiyanın 1-ci maddəsindən də göründüyü kimi, bir şəxsin qaçqın statusu alması üçün birinci şərt vətəndaşı olduğu ölkədən kənarda olmasıdır. Bildiyimə görə, Qarabağda yaşayan ermənilərin əksəriyyəti Ermənistan vətəndaşlığına sahib idilər. Belə olan halda, Ermənistanın öz vətəndaşlarına "qaçqın" və ya "məcburi köçkün" statusu verməsi mümkün olmadığı üçün, üçüncü bir ölkədən sığınacaq alma hüququ müəyyən şərtlərə bağlı yaranı bilər.

Ancaq BMT Qaçqınlar Ali Komissarlığının Əsasnaməsi qaçqın anlayışını coğrafi sərhədlər ilə məhdudlaşdırmadan müəyyən edir. Əsasnamədəki "qaçqın" anlayışı universal xarakter daşıdığından çox vacib olduğunu düşünürəm. Əsasnamə qaçqınları bu cür müəyyənləşdirir: "irqi, dini, milli mənsubiyyəti və ya siyasi əqidəsinə görə təqib olunmaqdan əsaslı qorxuya düşərək vətəndaşı olduğu ölkədən və ya vətəndaşlığı yoxdursa, əvvəlki daimi yaşayış yerindən kənarda olan və bu qorxu səbəbindən öz vətəndaşı olduğu dövlətin və ya hər hansı vətəndaşlığı yoxdursa, əvvəlki daimi yaşadığı ölkənin dövlətinin müdafiəsindən faydalanmaq istəməyən şəxslərdir". Göründüyü kimi,

qaçqın statusu əldə etmək üçün, vətəndaşlığı olan şəxslərə, vətəndaşı olduqları ölkənin müdafiəsindən yararlanı bilməmə və ya istəməmə şərti qoyulur, vətəndaşlığı olmayan şəxslərə isə, daimi yaşayış ölkəsinə qayıtmaq imkanının olmaması və ya istəməmə şərti irəli sürülür. Məsələn, şəxs birdən çox ölkənin vətəndaşlığına malik ola bilər. Belə olan halda da, şəxsin qaçqın statusu alması üçün, bu ölkələrin heç birinin müdafiəsindən yararlanmaq imkanı olmamalıdır. Qarabağ ermənilərinə gəlincə, əgər onlar Ermənistan vətəndaşlığına malikdirlərsə, əvvəl də qeyd etdiyim kimi, bu ölkə xaricində üçüncü bir ölkədən qaçqın statusu almaq hüququ müəyyən şərtlərə bağlı yaranı bilər, hansı ki, bunu az ehtimal edirəm. Əgər vətəndaşlıqları yoxdursa, yalnız o zaman Azərbaycana qarşı hər hansı bir iddia irəli sürülə bilər. Hər bir halda şəxsin "təqib olunma qorxusu" haqlı səbəbə əsaslanmalıdır".

Qarabağdan köçən ermənilərin öz əmlakları üzərində sərəncam vermək hüququna gəlincə, ekspert əlavə edib ki, onların bu hüququ əllərindən alınmayıb: "Şəxsi əmlak beynəlxalq humanitar hüquqla tam qorunur. Məlumdur ki, Azərbaycan hökuməti erməni vətəndaşlara "mənfi ayr-seçkililiyə məruz qoymadan humanist rəftar, hərbi əməliyyatların təsirindən ümumi müdafiə, münaqişədən əvvəlki vəziyyətin qorunması, ərazidən məcburi çıxar-

mama, ərazini istəklərinə görə tərk etməyə şərait yaratma, yardımlardan faydalanmaq" kimi hüquqları təmin edib. Əsasən də, Sovet İttifaqı dönməndən Qarabağda məskunlaşan ermənilərin hüquqlarının tam təmin olunacağını düşünürəm. Hazırda Qarabağdan köçən erməni vətəndaşlarının böyük əksəriyyəti 90-cı illərdəki işğaldan sonra əraziyə yerləşdirilən şəxslərdir. Nəzərinizə çatdırım ki, Dördüncü Cenevrə Konvensiyasının 49-cu maddəsinə görə, işğalçı dövlətin öz mülki əhalisinin bir hissəsini işğal etdiyi əraziyə yerləşdirməsi motivindən asılı olmayaraq qadağandır və Konvensiyanın ağır pozuntusunu təşkil edir. Bu hal isə, bütövlükdə Ermənistan dövlətinin məsuliyyətinə gətirib çıxarır".

Politoloq Zaur Məmmədov isə deyib ki, Qarabağdan Ermənistanı, oradan isə xaricə köçən ermənilər belli məsələdir ki, yaxşı həyat yaşamağı qarşılarına məqsəd qoyublar: "Onlar 30 il ərzində Qarabağda separatçıların girovuna çevrilmişdilər. Əhali ilə doğru-düzgün rəftar olunmurdu. Qarabağ ermənilərinin xaricə köç etməsindən danışıqdan deyib. Qarabağdan könüllü çıxan ermənilərin qaçqın statusu əldə edərkən xaricdə yaşayacağı ilə

bağlı təsəvvürlərin yanlış olduğunu deyən politoloq bildirib ki, beynəlxalq hüquqa görə, onlar qaçqın sayılmır. Qarabağda yaşayan ermənilərin orada qalmasının səbəbləri ondan ibarət idi ki, yerli sakinlər müxtəlif vədlərlə aldadılıb. Hazırda onların çox hissəsi Ermənistandadır. Məlumatlara görə, həmin şəxslər gələcəkdə harada yaşayacaqlarını götür-qoy edirlər. Harada yaşayacaqlarından asılı olmayaraq, onlar qaçqın kimi qəbul edilməyəcəklər. Xarici ölkələrlə yanaşı, Ermənistanın özündə də qaçqın statusu ala bilməyəcəklər. Beynəlxalq hüquqa görə, Qarabağdan köçən ermənilər qaçqın sayılmır. Çünki Azərbaycan onları qovmayıb, güclə çıxartmayıb. Könüllü şəkildə bölgəni tərk edəblər. Bunlarla bağlı Azərbaycanın əlində çoxlu dəlillər var. Onlardan müsahibələr alınıb. Ermənilər bildiriblər ki, bu addımı könüllü şəkildə atırlar. Separatçıların bölgədə qurduqları mühit ona gətirib çıxardı ki, ermənilər Qarabağdan faktiki olaraq bu separatçıların əlindən qaçdılar. Düzdür, indi hər hansı yalanlar və bəhanələr uydura bilərlər. Hər halda bu zorla qovulma və etnik təmizləmə deyil".

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

Sergey Lavrov: "Yaxın Şərqdə atəşkəs üçün təcili tədbirlər görmək lazımdır"

"Yaxın Şərqdə atəşkəsin təmin olunması üçün təcili tədbirlər görmək lazımdır". "Report" xəbər verir ki, bunu Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov jurnalistlərə açıqlamasında deyib.

O bildirib ki, İsrailə Fələstin arasında danışıqlara qayıtmaq lazımdır: "Atəşkəsdən sonra danışıqların bərpasına ehtiyac var".

Xatırladaq ki, daha əvvəl rəsmi Tehran və rəsmi Ankara da İsrailə HƏMAS arasındakı müharibənin genişlənmə biləcəyi barədə xəbərdarlıq etmişdilər.

Qeyd edək ki, oktyabrın 7-də Yaxın Şərqdə İsrailə HƏMAS arasında müharibə başlayıb. İsrail Baş naziri Benyamin Netanyahu daha əvvəl müharibənin uzun çəkəcəyini və ölkəsinin qalib gələcəyini bildirib.

Bakıdan Berlinə "tərs şillə" - İlham Əliyev almaniyalı naziri qəbul etməyəcək

Azər Badamov: "Almaniya, təəssüf ki, Fransanın əlaltısına çevrilib və..."
Elşən Mustafayev: "Almaniya siyasi dairələrində Şolts hökumətinin Cənubi Qafqazla bağlı apardığı siyasət tənqid olunur"

Bu gün Almaniya xarici işlər naziri Annalena Berbo-kun Azərbaycana səfəri başlayır. Berbok Bakıya İrəvandan gələcək. Belə ki, xanım nazir noyabrın 3-də İrəvanda olub.

Bu, xarici işlər nazirinin 2023-cü ilin yazında Gürcüstana səfərindən sonra Ermənistan və Azərbaycana ilk, Cənubi Qafqaza isə ikinci səfəridir. Almaniyalı nazir bu gün azərbaycanlı həmkarı Ceyhun Bayramovla görüşəcək və bundan sonra Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyində birgə mətbuat konfransı keçiriləcək.

Maraqlıdır ki, Almaniya XİN başçısının Prezident İlham Əliyevlə görüşü nəzərdə tutulmayıb. Belə ki, Berbok Almaniya'dan hələ çıxmamış açıqlanan səfər proqramında bu məlum olmuşdu.

Halbuki Almaniya sıradan bir dövlət deyil, Al-nin iki əsas ölkəsindən biridir. Bu rəngli qonaqlar isə (məsələn, Rusiya baş diplomatı Sergey Lavrov) həmişə İlham Əliyev tərəfindən də qəbul edilir. Demək, Bakı Almaniya hökumətinin Azərbaycan siyasətindən narazıdır və haqqına da narazıdır.

Yada salmaq ki, Almaniya hökuməti, son vaxtlar məhz Fransanın çaldığı erməni havasına girərək, Bakı və İrəvan arasında obyektiv vasitəçilik imicini ciddi şəkildə zədələyib. Konkret olaraq A.Berbok Bakının tam legitim antiterror tədbirlərindən sonra ölkəmiz əleyhinə bir neçə xoşagəlməz bəyanat səsləndirib. Avropa Parlamentində qərəzli qətnamələrin qəbulunda da Almaniyanın mühüm rolu var. Azərbaycan Prezidentinin Qranadada nəzərdə tutulan "5-tərəfli" görüşdən imtinası ən əvvəl belə ədalətsiz mövqe ilə ədalətli olub.

Qeyd edək ki, bu soyuq münasibətlərə baxmayaraq, Almaniya tərəfindən Azərbaycanın dünya ticarətində oynadığı rol yenə də yüksək dəyərləndirilir.

"Almaniya Rusiya ilə enerji əməkdaşlığından imtina etdi, Moskva ilə enerji itti-faqını məhv etdi və buna görə də Berlinin başqa enerji mənbələrinə ehtiyacı var. Azərbaycan bu baxımdan Almaniya üçün iqiqat əhə-miyyətlidir".

Axar.az xəbər verir ki, bunu Berbokun Azərbaycana planlaşdırılan səfərini şərh edən alman politoloq Aleksandr Rar deyib.

"Azərbaycan Avropanın, o cümlədən Almaniyanın Xəzərdən neft və qaz çəkə-cəyini gözlədiyi bir dəhliz ölkəsidir. Odur ki, vaxtaşırı tənqidlərə baxmayaraq, Almaniya kəskin anti-azərbaycan mövqeyə tutmayacaq. Məsələn, Berbokun Azərbaycanın Qarabağ əməliyyatından sonra verdiyi bəyanatların nə üçün edildiyini anlamaq lazımdır. Almaniyanın bütün Avropa kimi də-yərər siyasəti var: ilk növbədə insan hüquqları, humanitar xətt. Ona görə də Azərbaycanın əməliyyatı ilə bağlı Almaniya narahatlığını ifadə etməyə başladı. Ola bilsin ki, Bakıya görə bu, hüddurlarından kənara çıxır. Almaniya Ermənistanı həvəsləndirməyə çalışır, lakin obyektiv olaraq Azərbaycanla münasibətləri korlamaq istəmir, çünki ona enerji resursları ilə bağlı lazımdır. Eyni zamanda, obyektiv olaraq başa düşmək lazımdır ki, AB və ABŞ-ın əsas vəzifəsi, məqsədi hansısa yolla Ermənistanı və ya Azərbaycanı öz istiqamətinə çevirmək deyil, Rusiyanı təcrid etməkdir. Qafqazda əsas məqsəd budur", - o bildirib.

Rarın sözlərinə görə, AB enerji məsələlərində Azər-

baycan və Rusiya arasında müəyyən əlaqə görünür: "Alman siyasəti də Avropa və Amerika siyasəti kimi, Rusiyanı təcrid etməyə yönəlib. Eyni zamanda deyə bilərəm ki, AB vəzifələrinin öhdəsindən gəlmir. Qərbin Cənubi Qafqazdakı vəziyyəti həll etmək üçün o qədər də gücü və enerjisi yoxdur".

Berbokun region səfəri rəsmi Berlinin öz yanlış siyasətinə düzəliş etməsinə gətirəcəkmi?

Deputat Azər Badamov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında almaniyalı nazirin bu səfərinin bölgəyə heç bir yenilik gətirməyəcəyini bildirdi: "Almaniya təəssüf ki, Fransanın əlaltısına çevrilib və onun diktəsi ilə oturub-durması nəticəsində müstəqil beynəlxalq siyasət yürütmək iqtidarında deyil. Ona görə də Qranadada Oland Şolts Makronla çiyin-çiyinə oturub Azərbaycana təzyiq edərək ümumiyyətlə, Qərbin sülh təşəbbüsü ilə bağlı etimadını itirdiyini nümayiş etdirdi. Bu gün isə reallıq odur ki, Avropa İttifaqı Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinin normalaşdırılması prosesindən kənarda qalıb. Almaniyanın xarici işlər nazirinin regiona, o cümlədən Azərbaycana səfəri Brüssel formatına qayıtmağa inandırmaq məqsədi daşdığını hesab edirəm. Qərbin Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinin normalaşdırılması ilə bağlı tə-

şəbbüslərinə inandığımız üçün 30 ildə torpaqlar Ermənistanın işğalında qaldı. Sonda öz gücümüzle pozulmuş hüquqlarımızı bərpa etməyimizə məcbur olduq. Almaniyanın xarici işlər naziri Bakıya gəlməklə bir yenilik gətirməyəcəyi bəllidir. Ona görə də özünün azərbaycanlı həmkarı ilə söhbətlər edib çıxıb gedəcək. Almaniya regionumuza həqiqətən sülhün gəlməsini dəstəkləyirsə, Azərbaycanla Ermənistan arasında vasitəçisiz ikitərəfli görüşlərin keçirilməsini dəstəkləməlidir. Çünki regionumuza sülhün gəlməsinə bizdən çox maraqlı heç bir tərəf yoxdur. Bu gün Azərbaycanla Ermənistan arasında mübahisəli çoxsaylı məsələlər öz həllini tapıb. Bu gün isə gündəlikdə öz həllini gözləyən əsas məsələ Ermənistanın öz çirkin niyyətlərindən bir dəfəlik əl çəkməsi və qonşuluq münasibətlərinin qurulmasında səmimiyyət nümayiş etdirilməsidir. Amma təəssüf ki, hələ ki, Ermənistandan belə bir səmimiyyət görmürük".

AMİP sədrinin beynəlxalq əlaqələr üzrə müavini Elşən Mustafayev bildirdi ki, hazırkı alman iqtidarının Cənubi Qafqaz siyasəti Almaniyanın daxilində belə ciddi tənqid olunur: "Almaniyanın Qarabağ məsələsində özünü bu şəkildə aparması ilk baxışda çox təəccüblü görünmüşdü. Çünki, Almaniya Qarabağ problemi ilə bağlı heç vaxt belə birtərəfli mövqeyə nümayiş etdirməmişdi. An-gela Merkelin 16 illik hakimiyyəti dövründə isə zaman-zaman Bundestaqda, onun müvafiq komissiyalarında Qarabağ problemi ilə bağlı ədalətli, obyektiv bəyanatların şahidi olmuşduq. Hətta o zamanlar Azərbaycanda bir çox siyasətçilər, ekspertlər, o cümlədən mən ATƏT-in Minsk qrupunun tərkibində Fransanın Almaniya ilə əvvəzlənməsini təklif edirdik. Yeni problemə yanaş-

Mirzoyan: "3+3" bərabərliyin əsas olduğu müzakirə platformasıdır"

"3+3" platforması bərabərliyin əsas olduğu müzakirə meydanıdır".

Musavat.com erməni mediasına istinadən xəbər verir ki, bu barədə Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan yerli parlamentdə daimi parlament komissiyalarının birgə iclasında 2024-cü il dövlət büdcəsi layihəsinin müzakirəsi zamanı bildirib.

Onun sözlərinə görə, söhbət üç kiçik və üç böyük ölkədən getmir.

"Bunu belə qəbul etmək olmaz. Və biz müzakirələrimizdə də bu barədə danışırıq. Təbii ki, bu ölkələrin ölçüləri və resursları müxtəlifdir. Hazırda 6 deyil, 5 dövlətin olduğu bir platformadan danışırıq. Və üstəlik onlar sadəcə 2 dəfə toplaşmış. Ona görə də gözləyəcək və görəcəyik", - deyərək Mirzoyan bildirib.

Musavat.com

mada ikili standart görmədiyimizdən tərəfsiz vasitəçi kimi rəsmi Berlinə daha çox etimad edirik. Bu vəziyyət sosial demokrat Şoltsun Almaniya'da hakimiyyətə gəlməsindən sonra dəyişdi. Son aylar isə daha qabarıq şəkildə Azərbaycan əleyhinə özünü göstərməyə başladı. Yaranmış hər hansı gizli itti-faqla razılaşdırılmış planlar olmasa, bu şəkildə mövqeyi görməyəcəkdik. Eyni zamanda, çox güman ki, son vaxtlar Fransa-Almaniya münasibətlərində nəzərəcarpacaq yaxınlaşmaların burada rolu var. Azərbaycanın keçirdiyi antiterror əməliyyatından bir neçə gün sonra BMT-də olan dinləmələrdə Almaniya xarici işlər naziri Annalena Berbok hazır yazılmış bir bəyanat oxuyub bizi itti-faham etmişdi. O zaman təc-rübəli bir siyasətçinin tə-mam ilə yanlış bir bəyanatı oxuması məni təəccübləndirmişdi. Çünki bəyanatda bildirilirdi ki, Azərbaycan dərhal atəşi dayandırmalı, ermənilərlə danışıqlara getməlidir və.s. Halbuki, atəş bir neçə gün idi ki, dayandırılmış, erməni separatçıları ağ bayraq qaldıraraq təslim olmuşdur və Yevlaxda Qarabağın erməni icması ilə görüş də başlanmışdı. Bu o deməkdir ki, Berbokun daxil olduğu beynəlxalq qrup regionla bağlı planlarını öncə-

dən ssenariləşdirib. Həmin bəyanat da ssenarinin tərkib hissəsi idi. Amma proses onların istədiyi kimi gəlmədiyindən öncədən hazırlanmış bəyanata dəyişiklik etmə imkanları belə olmamışdı. Hazırda Berbokun regiona səfəri Fransa və Almaniyanın regiondakı marağından qaynaqlanması ilə əlaqədardır. Düşünürəm ki, münasibətlərdə inamsızlıq olduğundan bu səfər rəsmi protokol səfəri kimi baş tutacaq. Subordinasiya qaydalarına görə xaricdən gələn nazirlər adətən prezidentlə görüşürlər. Əgər belə görüşlər olursa, bu ya prezidentin həmin nazirə olan hörməti ilə bağlıdır, ya da nazir öz ölkəsinin başçısının özəl mesajını çatdırmaq məqsədilə görüşür. Hazırda isə dediyim faktorların heç biri ortada yoxdur. Hesab edirəm ki, Almaniya xarici işlər naziri bunu yaxşı bilir. Amma bu səfər onlar üçün vacibdir. Çünki onlar Qarabağ məsələsini yenidən masaya qoyub öz vasitəçiliklərini təklif edirlər. Bu yolla regionda mövcud olmağı planlaşdırırlar. Əslində Almaniya siyasi dairələrində Şolts hökumətinin Cənubi Qafqazla bağlı apardığı siyasət tənqid olunur və bu siyasətin Azərbaycanla münasibətlərə ciddi ziyan vuracağı bildirilir".

Cavansir ABBASLI,
"Yeni Müsavat"

ABŞ başda olmaqla bəzi Qərb dövlətləri israrla Ermənistanı Azərbaycan təhlükəsi barədə miflər uydurmağa davam edir. Bu dəfə “estafeti” Amerika Dövlət Departamenti ələ alıb. Belə ki, Departament Ermənistanın suverenliyi və ərazi bütövlüyünü qəti şəkildə dəstəklədiyini bir daha bəyan edib.

Qeyd edək ki, Lemkin adlı Soyqırımın Qarşısının Alınması İnstitutu oktyabrın 31-də öz hesabatında guya Azərbaycanın yaxın günlərdə və həftələrdə Ermənistanı təcavüz ehtimalı ilə bağlı təxribatçı hesabat açıqlayıb. Dövlət Departamenti isə “Ermənistanın suverenliyi və ərazi bütövlüyünün hər hansı şəkildə pozulmasının ciddi nəticələrə səbəb olacağını” vurğulayıb. Departamentin şərhində deyilir: “ABŞ Ermənistanın suverenliyini və ərazi bütövlüyünü qətiyyətlə dəstəkləyir. Biz vurğulamışıq ki, bu suverenliyin və ərazi bütövlüyünün istənilən şəkildə pozulması ciddi nəticələrə gətirib çıxaracaq. Biz mütəmadi olaraq güc tətbiqinə qarşı ehtiyatlı olmaq kimi gözləntilərimizi vurğulayır və vəziyyəti daim izləyirik. Ermənistan ABŞ-in yaxın tərəfdaşı və dostudur. Biz Ermənistanın siyasi və iqtisadi təhlükəsizliyini gücləndirmək üçün Ermənistan hakimiyyəti ilə işləməyi səbirsizliklə gözləyirik”.

Gözlənilməli kimi, Azərbaycan XİN-i məsələyə dərhal sərt münasibətini bildirib. Ancaq çox maraqlıdır, görəsən, Rusiyanın legitim forpostu, hərbi müttəfiqi olan (Ermənistan həm də KTMT üzvü olaraq qalır) bir ölkə necə Amerikanın tərəfdaşı, hətta dostu ola bilər? Əlbəttə ki, Bakıya qarşı bu növbəti qərəz nümunəsi olmaqla yanaşı, həm də əbşurdur. Yəqin elə buna görədir ki, az-çox ağılı başında olan ermənilər Vaşinqtonun belə bəyanatlarına inanmırlar. Axı Ermənistan nə vaxt Rusiyanın orbitindən azacıq uzaqlaşdı və ya müstəqil oldu ki, ABŞ üçün dost-tərəfdaşı da çevrilir?

“Dövlət Departamenti Birləşmiş Ştatların Ermənistanın suverenliyini və ərazi bütövlüyünü qəti şəkildə dəstəklədiyini, bu suverenliyin və ərazi bütövlüyünün hər hansı formada pozulmasının ciddi nəticələrə səbəb olacağını bildirir. Lakin onlar nə dərəcədə səmimidirlər?”

Bunu müxalif deputat, Ermənistan Respublika Partiyasının üzvü Tigran Abramyan öz Facebook səhifəsində yazıb. “Əgər Birləşmiş Ştatlar öz qiymətləndirmələrində səmimidirsə, o zaman izah etməlidir ki, Azərbaycanın 2021-2022-ci illərdə Ermənistanı hücumlarına (İrəvanın sərhəd təxribatları nəzərdə tutulur - red.) niyə bir söz demir? Eyni şey Qarabağ məsələsinin silah gücü ilə həll olunmasına (guya, İrəvan problemin dinc yolla həllinə hazır imiş! - red.) aiddir. Amma heç bir xəbərdarlıq və ya çəkəndirmə vasitəsi tətbiq olunmadı və Azərbaycan 2020-2023-cü illər ərzində güc tətbiq etməklə Qarabağa tam nəzarət etdi. Belə görünür ki, konkret halda zənglər və xəbərdarlıqlar ünvanlarına heç vaxt çatmayıb.

ABŞ-in Bakıya qarşı qərəzi bitmir - Ermənistanı yenə işğalla qorxutdu

Əslində yeni reallıq Cənubi Qafqazda sağlam marağı olan güclər üçün yeni imkanlar deməkdir; **deputat:** “Prezident elə bir geosiyasi konfigurasiya formalaşdırıb ki, nə Amerika, nə də Qərbin digər subyektləri bölgədəki yeni reallığı dəyişə bilməzlər”

Və bunun nəticələrini hamı bilir, - Abramyan gileylənib.

İndi kim daha səmimidir - ABŞ Dövlət Departamenti, yoxsa Abramyan?

Deputat Bəhruz Məhərrəmov Amerikanın bu addımlarının əslində Ermənistanın özünü təhdid etdiyini bildirdi: “Və təbii müharibəsində Zəferimizdən sonra qalib tərəf olmağımıza baxmayaraq, cənab İlham Əliyevin təşəbbüsləri ilə bölgədə dayanıqlı və yekun sülhə nail olunması istiqamətində fəaliyyət başladı və proses üzrə bir neçə platforma formalaşdırıldı. Lakin proseslərin axarı göstərdi ki, əslində müasir Qərb vasitəçiləri mahiyyətcə 30 il ərzində davam etmiş və uğursuzluğa düşər olmuş köhnə funksionerlərdən mahiyyətcə fərqlənir. Əgər ATƏT-in Minsk qrupu Azərbaycanı işğalla barışmağa, Ermənistanın Azərbaycanı torpaqlarını işğal etməsinə leqallaşdırmağa çalışırdısa, ötən üç il ərzində vasitəçiliyə iddia edən Qərb də əsas gücü Azərbaycan ərazisində separatçı qurumun mövcudluğunu, eyni zamanda Ermənistan silahlı qüvvələrinin birləşmələrinin qanunsuz şəkildə Qarabağ ərazisində qalmasını təmin etməyə cəhd göstərirdi. Nəticədə ilk dövrlər 10 noyabr kapitulyasiya aktının şərtlərini yerinə yetirən, danışıqlarda nisbi konstruktivlik nümayiş etdirən Ermənistan məhz bu reallığa əsaslanaraq yenidən ritorikası dəyişdi. Bu situasiyanın nəticəsi olaraq cənab İlham Əliyevin Astanada Türk Dövlətləri Təşkilatının “Türk Əsri” çağırışı altında 10-cu yubiley Zirvə görüşündə də ifadə etdiyi kimi, “Ermənistanın Baş nazirinin bu il sentyabrın 2-də qondarma qurumun dırnaqarası

“müstəqilliyi”ni təbrik etməsi və Qarabağda keçirilmiş 9 sentyabr dırnaqarası “prezident seçkiləri” ölkəmizin ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə hörmətsizlik və birbaşa təhdid idi”.

Təbii ki, Azərbaycan 30 il əvvəlki Azərbaycan deyildi və Azərbaycan özünün ərazi bütövlüyünü, sərhəd bütövlüyünü və bütün ərazilərində Konstitusiyası quruluşunu tam bərpa etməklə, bölgədə separatizmin sonunu gətirməklə Qərbin iradəsi ziddinə yeni reallıq formalaşdırdı. Əslində yeni geosiyasi reallıq Cənubi Qafqazda sağlam marağı olan güclər üçün yeni imkanlar deməkdir, lakin görünən odur ki, Qərb Cənubi Qafqaza sağlam niyyətlə yox, özünün neoimperialist təfəkkürü ilə baxır. Qafqazda 30 illik işğala faktiki olaraq göz yuman, vasitəçi kimi münaqişənin həllinə töhfə verməyən və bunu heç arzula-mayan Vaşinqton xarici siyasət idarəsi indi Ermənistanın suverenliyi və ərazi bütövlüyünü “qətiyyətlə” dəstəkləsinə çevrilib. Hətta Departamentin himayəsindəki İnstitutlar, o cümlədən media təsisləri, hətta Azərbaycanın Ermənistanı ərazisində qalmasını təmin etməyə cəhd göstərirdi. Nəticədə ilk dövrlər 10 noyabr kapitulyasiya aktının şərtlərini yerinə yetirən, danışıqlarda nisbi konstruktivlik nümayiş etdirən Ermənistan məhz bu reallığa əsaslanaraq yenidən ritorikası dəyişdi. Bu situasiyanın nəticəsi olaraq cənab İlham Əliyevin Astanada Türk Dövlətləri Təşkilatının “Türk Əsri” çağırışı altında 10-cu yubiley Zirvə görüşündə də ifadə etdiyi kimi, “Ermənistanın Baş nazirinin bu il sentyabrın 2-də qondarma qurumun dırnaqarası

Bu isə əslində Ermənistanın özünün hansısa təcavüzkar niyyətə sövq edilməsindən başqa bir şey deyil. Ermənistan özü anlamalıdır ki, ABŞ-in bu tip yarımçıq və siyasi riyakarıqlarla dolu addımları bölgədə sülhə, sabitliyə təhdid törətməklə əslində elə Ermənistanın özünün dövlətçiliyini təhdid edir və Paşinyan iqtidarı ilk növbədə bu kimi təhrikedici görüşlərə və ritorikaya özünün

hakimiyyəti və Ermənistanın dövlətçiliyi üçün təhdid kimi baxmalıdır. Ermənistan onu da anlamalıdır ki, forpost olaraq əl dəyişdirməkdənsə müstəqil davranmaq, regionun əməkdaşlıq mühitinin parçası olmaq daha faydalıdır.

Çünki bu gün cənab İlham Əliyev elə bir geosiyasi konfigurasiya formalaşdırıb ki, nə ABŞ, nə də Qərbin digər subyektləri bölgədə yaranmış yeni reallığı dəyişə, həmin reallığa təsir edə bilməzlər”.

BAXCP sədrinin müavini, politoloq Elçin Mirzəbəyli hesab edir ki, sülh prosesinin əngəllənməsinin arxasında həm də Amerikanın maraqları dayanır: “ABŞ Dövlət Departamentinin son iddiaları bir daha sübuta yetirir ki, Ermənistanın sülh prosesini əngəlləməsinin, Fransanın ölkəmizə qarşı səngəmək bilməyən təxribatlarının BMT Təhlükəsizlik Şurası müstəvisində daşınmasının təməlinə Ağ Evin maraqları dayanır. Bu qəbildən olan təxribatları körükləyən və prosesdə fəal iştirak edən dövlətlərin siyahısına diqqət yetirsək, onların əhəmiyyətli hissəsinin ABŞ-in proksiləri olduqlarını və Baydenin son “Demokratiya sammiti”nin “şinindən” çıxdıqlarını görə bilərik. Əks təqdirdə, məsələn, Qoşulma Hərəkatının üzvü olan Ekvador, təmsil etdiyi təsisatın prinsiplərinə və mövqeyinə zidd hərəkət edərək, bu ilin avqust ayında Ermənistanın müraciəti əsasında toplanan BMT Təhlükəsizlik Şurasının iclasında İrəvan və Parislə səs-səse verməzdi. ABŞ-in və hələ də dünyanın birqütblü olmadığı reallığı ilə barışa bilməyən bu ölkənin satellit, vassal və proksi dövlətləri olan Fransa və Kanadanın son zaman-

lar təkcə Cənubi Qafqazda deyil, Orta Asiyada da aktivləşmələrinin proqnozlaşdırılması mümkün olan hədəfi Ön və Orta Asiyada formalaşmaqda olan yeni geosiyasi reallıqları dəyişdirmək, o cümlədən Türk Dövlətləri Təşkilatının beynəlxalq aktor kimi güclənməsi prosesinə maneə yaratmaqdan ibarətdir. Emmanuel Makronun TDT-nin Qazaxıstan Zirvəsi öncəsi bu ölkəyə, o cümlədən Özbəkistana səfər etməsi də, məhz bu niyyətə xidmət edir. Ön və Orta Asiya subregionlarında yeni və global proseslərə təsir göstərmək, global imperializmin hegomonluğuna son qoymaq potensialında olan yeni konfigurasiya formalaşır. Bölgə təbii ehtiyatlarla, o cümlədən neft, qaz və uranla zəngindir. Nəzərə alsaq ki, dünya uran ehtiyatlarının 15%-i Qazaxıstanın payına düşür və bu ölkə uran ehtiyatına görə dünyada

ikinci yerdə olsa da, 40%-lik göstərici ilə istehsalda birinci yerdədir, o zaman real mənzərəni görmək mümkündür. Digər tərəfdən, Rusiyadan kənar bütün nəqliyyat dəhlizləri Ön və Mərkəzi Asiyadan, o cümlədən Cənubi Qafqazdan, TDT üzvü olan ölkələrin ərazisindən keçir. Bölgədə formalaşmaqda olan yeni geostrateji əməkdaşlıq platformasında Çin və Rusiyanın aktiv iştiraklarını nəzərə alsaq, hazırda Ermənistanın ərazi bütövlüyü ilə bağlı sərəmsəmləmələri Ağ Evin böyük iddialarını kiçik məşabtda göstərmək cəhdindən başqa bir şey deyil və təbii ki, Vaşinqtonun davranışlarından, ümumiyyətlə, səmimiyyət gözləməyə dəyməz”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

“Almaniya ilə Al İrəvan və Bakını konkret təşəbbüslərlə dəstəkləməyə hazırdır”

Ermənistan və Azərbaycan arasında münaqişə tərəflərə sağlamlığı uzun müddət alacaq yara vurub, ancaq hər iki ölkə qarşılıqlı etimad yolunu tutmalıdır. APA DW-yə istinadən xəbər verir ki, bunu Cənubi Qafqaz regionuna səfərindən öncə Almaniya xarici işlər naziri Anna-Lena Berboq deyib.

Almaniya xarici işlər naziri bildirib ki, onun ölkəsi və Avropa İttifaqı “keçmişin kölgəsini dəf edən bir region qurmaq” və region əhalisi üçün daha yaxşı gələcəyə naminə Cənubi Qafqaz ölkələri ilə birgə işləmək istəyir.

Almaniyalı nazir sülh naminə ölkələrin “qarşılıqlı etimad yolunu tutması”nın vacib olduğunu vurğulayıb. Nazir əlavə edib ki, bu yolda Almaniya ilə Al bütövlükdə İrəvan və Bakını konkret təşəbbüslərlə dəstəkləməyə hazırdır.

Berbok qeyd edib ki, Al Qara dənizdən keçən sualtı rabitə kabeli də daxil olmaqla, regiona sülh yolu ilə bağlı konkret təkliflər verməyə hazırdır və o əlavə edib ki, belə layihələr “Ermənistan və Azərbaycanı bir-birinə və bizə yaxınlaşdırmağa” kömək edəcək.

O vurğulayıb ki, regionda etimad və barışıq yaradılması çox vacibdir: “Buna görə də Almaniya Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişelin vasitəçiliyi ilə üçtərəfli danışıqların tezliklə bərpasını dəstəkləyir”.

Xatırladaq ki, Almaniya XİN rəhbəri səfərinə Ermənistanı başlayacaq və orada xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanla görüşəcək. Almaniya Xarici İşlər Nazirliyinin məlumatına görə, xanım Berboq Ermənistan Qarabağı könüllü tərk edən erməni sakinlərinin qəbulu mərkəzinə baş çəkməyi planlaşdırır.

Sərhədin Ermənistan tərəfi boyunca təhlükəsizlik vəziyyətinə nəzarət etmək məqsədi daşıyan Al-nin Ermənistan-dakı monitorinq missiyasının (EUMA) üzvləri ilə də danışıqlar planlaşdırılır.

O, şənbə günü Bakıda Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovla görüşəcək.

2023-cü ilin sonlarına doğru Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh anlaşmasının imzalanacağına dair ümidlər elə də yüksək deyil. Rəsmi İrəvanın qeyri-konstruktiv davranışları, həmçinin Qərbdəki havadarlarının bölgədə gərginliyi tətikləyə biləcək davranışları prosesin uzanmasına rəvac verən amillərdəndir. Deputat Fəzail Ağamalı “Yeni Müsavat”-a geniş müsahibəsində əvvəlcə sülh gözləntisi ilə bağlı sualımızı cavablandırdı.

- Fəzail bəy, Bakı ilə İrəvan arasında yekun sülh sazişinin yaxın perspektivdə imzalanacağına inanınız nə qədərdir? Proseslər özünün məntiqi sonluğuna çatmalı olduğu halda, qarşı tərəfin davranışları qeyri-müəyyən vəziyyət yaradıb. Zəhmət olmasa bu barədə fikirlərinizi bölüşərdiniz.

- Mən bu yaxınlarda bir statusla çıxış etdim, internet mediası da dərc elədi. Mənim gümanım belədir ki, Tiflis platforması daha ağılabatandır, daha ümidvericidir. Mənim söykəndiyim arqument budur ki, hazırda belli olduğu kimi, Rusiya ilə Ermənistan arasında münasibətlər kifayət qədər gərgindir. Ermənistanın baş naziri Rusiyanın olduğu yerdə görünmək istəmir və görünmür də. Belə olduğu halda onun Rusiyanın moderatorluğu ilə hər hansı sülh müqaviləsinin bağlanmasına razılıq verəcəyinə inanmıram. Brüssel də bir platforma idi, müəyyən zaman kəsində özünü bitərəf qurum kimi göstərməyə çalışdı. İlk dövrlərdə həqiqətən bu baxımdan müəyyən müsbət görümlər və konkret addımlar müşahidə olundu. Lakin son vaxtlar Avropa İttifaqı da birmənalı olaraq Ermənistanın yanındadır. Xüsusilə Qranadada Azərbaycanın iştirakı olmadan, Fransa və Almaniyanın Azərbaycanın maraqlarına uyğun olmayan addımlar atması və eyni zamanda ən müxtəlif şəkildə hətta Şarl Mişelin də onlara qoşularaq Ermənistanın tərəfini tutması ondan xəbər verir ki, artıq Brüssel də tərəfsiz moderator olaraq sıradan çıxır. Azərbaycan təbii olaraq buna getməyəcək, necə ki, oktyabrın sonlarında Brüssel görüşü nəzərdə tutulurdu, Azərbaycan imtina etdi və bu görüş baş tutmadı. Ancaq Azərbaycanın təşəbbüsü ilə Tiflisdə ölkə prezidenti səviyyəsində Tiflis platformasının mümkünlüyü və Gürcüstanın baş nazirinin də bu məsələyə xüsusi həssaslıqla yanaşması prosesin müsbət tərəfidir. Daha sonra elə bu yaxınlarda Azərbaycanın baş naziri Əli Əsədovun Tiflisdə Paşinyanla keçirdiyi görüş də mühüm məsələdir. O görüşdə nələr müzakirə olundu, bu, mətbuata məlum olmadı. Ancaq mənə elə gəlir ki, xoşagəlməz vəziyyət, tərəflər arasında ciddi anlaşılmazlıq olsaydı, heç şübhəsiz, mətbuata sızardı. Deməli, söhbət normal gedib, ümumən belə razılıqlar ki, danışıqlar və nəticələr haqqında mətbuata məlumat verməsinlər və tərəflərin hər ikisi buna əməl etdi. Mən Əsədovun çıxışını normal qiymətləndirirəm. Xüsusilə də onun Azərbaycanın Qafqazda sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunmasında oynadığı rol və ona sadiq olduğu

konkret arqumentlərlə önə çəkəməsi diqqətdən yayınmalı deyil. Beləliklə, son vaxtlar daha çox Tiflis platforması önə çıxır və bu ətrafda bir nikbinlik yaranır. Güman edirəm ki, bu baş verəcək.

- Bəs Rusiya Tiflis platformasına kənardan baxmağa razı olacaqmı?

- Bir tərəfdən Rusiya, ola bilsin, Qərb də bir tərəfdən təzyiqlərini edəcək. Rusiya Ermənistanı, Brüssel Azərbaycana təzyiq göstərəcək. Burada əsas moderator ABŞ-dır.

- Amma ABŞ-ın mövqeyi də qanəedici deyil, son zamanlar davamlı şəkildə Ermənistanın ərazi bütövlüyünü qətiyyətli dəstəklədiyini bəyan etsə də, Azərbaycana münasibətdə fərqli davranışları müşahidə edirik. Bəs, Ağ Evin bu siyasətinə etibar etmək olarmı?

- Bəli, ABŞ son vaxtlar daha çox erməninin yanındadır. Amma digər tərəfdən onlar ikitərəfli görüşü dəstəklədiklərini ifadə edirlər. İndi sülh sazişi olursa da, olmasın, biz nə edəcəyik ki? İtirən Ermənistandır. Təmkinli hərəkət edirik. Ölkə prezidentinin çıxışları, davranışları çox unikalıdır və Azərbaycanın dövlət maraqlarını tam şəkildə ifadə edir.

- Fəzail bəy, Azərbaycandan könüllü şəkildə gedən ermənilərin, guya, qovulması iddiaları əsasında BMT Təhlükəsizlik Şurasında müzakirələrə, onların geri qaytarılması barədə qətnamə qəbul olunmasına yönəlik cəhdlər hələ də davam edir. Bu istiqamətdə cəhdlərin yekununu necə görürsünüz?

- Mənə elə gəlir ki, Fransa bunu BMT Təhlükəsizlik Şurasına çıxartmağa çalışacaq. Necə ki, əvvəllər bir neçə dəfə buna cəhd edib, fias-koya uğrayıb. Bunun da baş tutacağına inanmıram. Əslində Fransa bu məsələni TŞ-yə çıxartmaqla Kosova variantını Azərbaycanda tətbiq etməyə çalışır, ancaq bu, alınmayacaq, çünki ortada faktlar var. Kosovadan fərqli olaraq, Azərbaycanda dinc erməni sakinlərinə qarşı hər hansı qətləmin törədilməyib, təzyiq edilməyib, onlara güllə atılmayıb, o cümlədən mülki obyektlərə ziyan dəyməyib. Dünyanın da etiraf və qibte etdiyi zərger dəqiqliyi ilə anti-terror əməliyyatları aparılıb. Eyni zamanda Ermənistanın baş naziri də o hadisələr zamanı etiraf etdi ki, orada hər hansı bir problem yaşanmayıb, təzyiqlər olmayıb. Ancaq Paşinyan indi dediklərini unudaraq ermənilərə qaçqınlıq statusu verir, halbuki bunun da heç bir əsası yoxdur. Ermənistanın Fransa, ABŞ-la sinxron fəaliyyəti göz önündədir. Ancaq çox möhtərəm dostumuz, Türkiyə

"Sülh sazişi olmur-olmasın, itirən Ermənistandır"

Fəzail Ağamalı: "Zəngəzur dəhlizinin açılmasına ən ciddi maneçilik 2020-ci ilin 10 noyabrında imzalanmış bəyannamənin 9-cu bəndidir"

"Zəngəzur dəhlizi ya Azərbaycanın və Türkiyənin olduğu şəkildə olacaq, ya da olmayacaq"

dövlətinin başçısı cənab Ərdəğanın dediyi kimi, dünya 5 dövlətdən ibarət deyil axı. Ona görə də bu məsələ BMT TŞ-yə çıxarılsa... Birincisi, qurumun qeyri-daimi üzvləri var, onların eksəriyyəti Qoşulmama Hərəkatının üzvləridir, Azərbaycana onların rəğbəti də var, münasibətlərimiz də yüksək səviyyədədir. Digər tərəfdən, Britaniya var. Ümidvaram ki, bundan sonra da Britaniya Azərbaycanın haqlı mövqeyini müdafiə edəcək. Başqa bir tərəfdən Rusiyaya sərf edərmi ki, Kosova variantı Azərbaycanla tətbiq olunsun və Qərbin, NATO-nun silahlı qüvvələri bu vasitə ilə gəlib Rusiyanın dövlət sərhədlərinin beş adınımlığına? Məncə, Rusiya da buna razı olmayacaq. Ona görə də BMT müzakirəsinə çıxarılsa da, məncə, fias-koya uğrayacaq və alınmayacaq. Ancaq bizə qarşı təzyiqlər davam edir, olacaq. Ancaq güman edirəm ki, bu, onların sonuncu şansı, təzyiqidir. Məncə, bununla da məsələyə nöqtə qoya biləcəyik.

- Bəs Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı proqnozlarınız necədir? Prezidentin köməkçisi Hikmət Hacıyev İranla anlaşmanın ardınca "Zəngəzur dəhlizi layihəsi artıq Bakı üçün cəlbedici deyil"-deyəndən sonra İrəvanda aşkar narahatlıq müşahidə etməkdəyik. Ancaq Paşinyan hökuməti hələ də Mehri yolundan bəhs edir...

- Zəngəzur dəhlizi ya Azərbaycanın və Türkiyənin olduğu şəkildə olacaq, ya da olmayacaq. Çünki bizim alternativimiz var. Naxçıvanla Azərbaycanın əsas hissəsinin, eyni zamanda Türkiyə ilə Azərbaycanın quru və dəniz yollarının birləşməsi üçün artıq alternativ mövcuddur, bu, İranın ərazisindən keçən yoldur. Oradan həm dəmir yolu, həm də avtomobil yolu çəkilir, layihələşdirilib, vəsait ayrılıb, körpülər salınır. Ona görə də biz mövqeyimizdə axıra kimi dayanacağıq ki, Zəngəzur dəhlizi açılsın, oradan həm quru yolu, həm də dəmir yolu olsun. Ola bilsin ki, bu məsələ Ermənistan tərəfindən qəbul olunacaq. Zəngəzur dəhlizinin açılmasına ən ciddi maneçilik 2020-ci ilin 10 noyabrında imzalanmış bəyannamənin 9-cu bəndidir. Orada dəhlizin açılması ilə bağlı Rusiyanın xüsusi üstünlükləri qeyd olunub. Həmin əraziyə Rusiyanın sərhəd qoşunları, FTX-si nəzarət edəcək. Nəzərə alsaq ki, Ermənistanın dəmir yolu da Rusiyanın dəmir yolunun bir parçasıdır, faktiki olaraq Rusiyanın dəmir yolu, həm torpağı, bütün hər şeyi artıq Rusiyanın nəzarətinə keçib. Ermənistan bunu özünün suverenliyi üçün təhdid hesab edir. Ona görə son vaxtlar Ermənistan rəhbərliyi 9-cu bənddən imtina etmək haqqında fikirlər söyləyir. Mən

cə, Ermənistan bu məsələni həll etsə, yeni 9-cu bənddən imtina etsə, Rusiyanın əsas aparcı qüvvə olduğunu aradan qaldıra bilsə, Milli Təhlükəsizlik Xidmətində yaratmış olduğu qurum vasitəsilə nəqliyyatın fəaliyyətini və oradakı prosesləri tənzimləsə, onda artıq bizimlə Ermənistan arasında, İrəvanın yaratdığı problem aradan qalxacaq. Yeni dəmir yolu ilə bərabər, quru yolu da açılacaq və beləliklə, o dəhliz işləyəcək.

- Ermənistanı, onun təhlükəsizlik qüvvələrinə etimad etməkdə yanılmaq ki?

- Bizimçün o dəhlizin işləməsi həm də ona görə vacibdir ki, o dəhliz şərqlə qərbi birləşdirən "Bir kəmə, bir yol" layihəsinin, Ortaq dəhlizin bir parçasıdır. Bu layihədə Çinin də ən çox önəm verdiyi Zəngəzur dəhlizidir. Ermənistan Azərbaycanın qarşısında zəlif vəziyyətə düşüb, o dəhliz açılandan sonra Çinin qabağında neyləyəcək? Yaxud bu layihənin reallaşmasında böyük maraqları olan Türk mərkəzlərinin, Avropanın, eyni zamanda bu yolun keçmiş olduğu bütün dövlətlərin qarşısında Ermənistan dayana bilməli? Təbii ki, dayan bilməz. Onun yeganə himayəçisi ABŞ, bir də Hindistan ola bilər. Ancaq yol işə düşəndən sonra Ermənistan məcbur olacaq ki, orda artıq beynəlxalq səviyyədə, standartlara

uyğun olaraq dəhlizin yüksək səviyyədə işləməsinə təmin etsin. Ermənistan buna məhkumdur, başqa çıxış yolu da yoxdur. Çünki əgər bu yol açılmasa, Ermənistan yenə qapalı bir ölkə olacaq, blokada yaşayacaq. Zəngəzur dəhlizi açılmadan da Türkiyə ilə sərhəd açılmayacaq, sülh sazişi imzalanmadan Türkiyə bu addımı atmayacaq. Onda belə çıxır ki, Ermənistan yenə həmin vəziyyətdə qalacaq. Biz yenə də Gürcüstan vasitəsilə layihələrimizi reallaşdıracağıq, iqtisadi, ticari əlaqələr güclənəcək, ölkəmizə valyuta axını çoxalacaq, Ermənistan yenə həmin vəziyyətdə qalacaq. Necə ki, 30 il "izqoy" bir ölkə kimi qalmışdı. Ona görə Ermənistanın özü də maraqlıdır ki, bəli, Zəngəzur açılsın, onun vasitəsilə Türkiyəyə və Avropaya, həm İran vasitəsilə Yaxın Şərqlə və digər ölkələrə, eyni zamanda Azərbaycan vasitəsilə, ölkəmizə, həmçinin Orta Asiyaya və Çinə doğru marşrutlar əldə edir. Məncə, Ermənistan bu razılaşmaya məcbur olacaq, onun başqa çıxış yolu yoxdur. Nəzərə alsaq ki, Rusiya ilə Ermənistan arasında münasibətlərdəki gərginliyi Moskva ilə İrəvanı birləşdirən yeganə yolun - Gürcüstandan keçməklə - bağlanmasına da səbəb ola bilər. Yeni Rusiya Ermənistanı elə-belə buraxmayacaq. Rusiya Ermənistanı zəlif günə qoyub, Ermənistanın Rusiyanı təhqir etməsinin dərslərini verəndən sonra onu buraxacaq. Yeni Rusiya ağ bayrağını götürüb, Ermənistandan çıxış, düşüncümürəm ki, Rusiya kimi qürurlu bir dövlət buna getmiş olsun.

- Bəs, Rusiyanın Qarabağdakı hərbi kontingenti tezliklə ölkəmizi tərk edəcəkmiki?

- Tərk edir artıq. Nə qalıb ki? Xeyli hissəsi tərk edib. Həm canlı qüvvə, həm texnikanın xeyli hissəsi ölkəmizdən çıxarılıb. Çox məhdud sayda Rusiya sülhməramlı qüvvələri qalıb. Bu da Azərbaycanın maraqlarına uyğundur. Biz bu məsələni həll edənədək, son nöqtəni qoyanaq Rusiyanın sülhməramlı qüvvələri burda qalmalıdır. Bu, Avropanın, Qərbin təkidlərinin qarşısında bizim üçün bir qalxandır.

□ **Elsad Pənasoy,**
"Yeni Müsavat"

Şirin can və şirinçay arasında

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Kimsə Laçında çayxanada qiymətlərin bahalıqından şikayətlənmişdir. Mən orda qiymətin nə qədər olduğunu bilmirəm, lakin bu cür deyirlər, donquldanları şiddətlə qınayıram. (Bir növ, "Mən Pasternaki oxumamışam, ancaq..." mövzusu kimi alındı, eybi yoxdur).

İşğaldan azad edilən ərazilərdə çay-çörəyin qiymətləriylə bağlı belə şikayətnamələr vaxtaşırı rastımıza çıxır. Bir ara, yanılmırsam, Şuşada daət yeyənlər bahalıqdan danışmışdı, restoranın adını reklam olmasın deyərək çəkmiyəm.

O torpaqlar üçün camaat şirin canını verib, bunlar şirinçaya iki manat artıq verəndə canları çıxır. Gəlin tərəziyə qoyaq, çötkəyə vuraq, görək hansı bahadır. Qarabağı müqəddəs torpaq adlandırırıqsa, onun uğrunda ölənlərimiz varsa, orda qiymətlər yuxarı olmalıdır. Orda çayı neçəyə versələr ucuzdur. Pafos üçün yazmıram, gerçək fikrim belədir.

Müqəddəs yazdım, yadıma düşdü. Beş-on il qabaq bir qrup dindar müsəlman zəhmətkeşlərimiz Məkkə çöllərində ac-susuz, üryan qalmışdılar. Ağlaşmanın şiddətindən efrilər titrəyirdi, həciliyə namizədlərimiz hotellərin bərba olduğunu, xidmətin zəifliyini və sairəni misal çəkərək hökumətə müraciət edirdilər: "Gəlin bizi burdan çıxardın!" Təsəvvür elə...

Bu nə dindarlıqdır?! Camaat orda ölüb qalması özünə şərəf bilir, sən komfort axtanırsan. Mürid mürşidi yolunda min əzaba qatlaşmalıdır. Bu yerdə Xətai der: "Yürü, sufi, yürü, yolundan azma, Elin qeybətine quyular qazma, Yorulma bihude, boşuna gəzmə, Yanında mürşidin var olma-yınca".

Qədimlərdə camaat Həcc ziyarətinə at-eşşəklə, dəvə ilə, lap imkanı çatmayanda piyada, neçə günlər, aylar yol ölçərək gedərdi. İndi iki-üç saatlıq uçaqla gedirlər, yenə görürsən narazı qalırlar.

İnsafən, o şikayət elə o vaxtdan kəsildi deyəsən. Çünki, yenə yanılmırsam, həmin ziyarətçi qrupunu müstəqil turizm şirkəti düzəltdi. Ondan sonra bütün dini və dinsiz ziyarətlər hökumətimizin, şeyxin və sairə yoldaşların inhisarına alındı, hay-küy də yatışdı. Əsas, milli mollamız Nəsrəddin demişken, dava yorğan davasıymış.

Güman edirəm bu Qarabağda bahaçılıq kimi ucuz mövzuların aradan biryolluq qalması üçün ordaki bütün dükkan-bazarı hökumətin inhisarına vermək yeganə çıxış yoludur. Görüm o zaman kim çaynıkdən şikayətlənir. Həmin şəxsi əlaqədar orqanlar vasitəsilə qaynadıb dəmə qoyarlar. Elə terrioriyalar var ki, orda özbaşınalıq pis nəticə verir. (Bax: AXC-Müsəvat dövrü). Vətən sərhəddən başlanırı!

İnsanlarımızda mənəviyyat, vətənpərvərlik, dövlətə xidmət duyğuları sanki azalır. Qarın qardaşdan irəlidir prinsipiylə, mədələrini düşünərək yaşayırlar. Halbuki, vətəni sevmək imandandır. Özümüzü elə aparırıq, sanki hər gün Laçında çay içmək imkanımız var imiş. Nə tez unutdunuz o ağrı-acılı günləri, Məhəbbət Kazımovun yanıqlı mahnılarını?

İnsanlar vardı, and içirdilər ki, kaş torpaqlar azad edilsin, dizin-dizin sürünərək ora gedəcəklər. İndi isə Laçında dükandan şəkər tozun 2 manata aldığına deyirlər. Ehh... Meydan hərəkəti zamanı populyar olan "Xalqımız unutqan xalqdır" aforizmi yenidən aktuallaşır. Yəqin ki, hamını o ərazilərə buraxmaq lazım deyil. Yalnız seçilmiş insanlar, o ərazilərə layiq şəxslər, məsələn, icra başçıları, deputatlar, şairlər getməlidir. Bu cür insanlar vətənin qədrini bilir, heç vaxt şirinçayın qiymətindən şikayət etmir. Əksinə, təzə avtomobil alanda bunun sevincini xalqımızla bölüşməyə tələsirlər.

Çayı mütləq çayxanada içmək harda yazılıb? Zəhmət çək, termosda apar, özün dəmlə, iç. Düşmənləri sevindir-məyək.

Eyni hal Bakı metrosuna da aiddir. Təzəlikcə söhbət çıxıb, metro idarəsi deyib ki, 1 nəfəri daşımaq bizə 68 qəpiyə başa gəlir. Camaat dərhal qorxuya düşüb, fikirləşirlər yəqin metro pulu artırılaçaqdır.

Əslində, doğrudan da 40 qəpik bizim metro üçün ucuz qiymətdir. Mən metroda həmişə xoşbəxt oluram, xalqımızla qucaqlaşırıam, ünsiyyət, mehribançılıq yaranır. Vaqona bəzən minməyə ehtiyac olmur, camaat özü səni qucağında aparır. Həmişə stansiyaları müsbət emosiya ilə tərk edirik. Hər stansiyada rəsm, foto sərgiləri keçirilir, musiqilər səslənir... Nizami stansiyasında hətta mozaik üslubla sənət əsərləri yaradılıb. Metromuzun gözəllikləri saydıqca bitməz. 40 qəpiyə dünyada hansı muzeyə giriş var? Yoxdur beləsi.

Bunu da bahalaşdıraraq, qoy metrodan yalnız vətənpərvərlər (bax: icra hakimləri və sairə) istifadə eləsin. Ucuz ətin şorbası olmaz.

Möhtəşəm Zəfər Gününün üçüncü ildönümünə sayılı günlər qaldı. Budəfəki ildönümü, əlbəttə ki, məxsusi olacaq. Çünki artıq Qarabağ məsələsi tam qapanıb, bütün ərazilərimizdə dövlət suverenliyimiz bərpa edilib. Amma bir çoxları düşünürdü ki, Azərbaycan 2020-ci il 9/10 noyabr üçtərəfli bəyanatı ilə təsbit edilmiş status-kvonu dəyişməyə cürət etməyəcək.

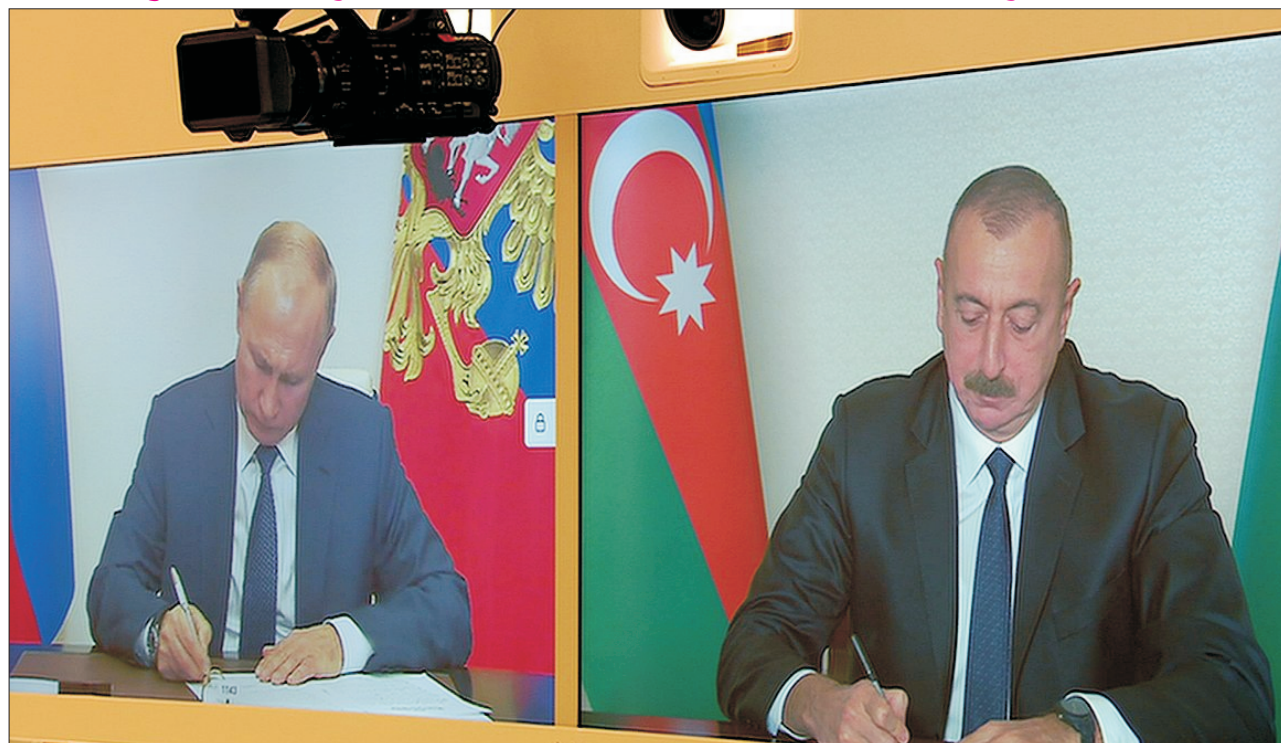
lamentlər ratifikasiya etmirsə, bu, sadəcə, niyyət sənədi, edirsə, artıq öhdəlik sayılır. Şuşa Bəyannaməsini Azərbaycan və Türkiyə parlamentləri ratifikasiya edib, Moskva Bəyannaməsi və 10 noyabr kapitulyasiya sənədləri isə milli parlamentlərdə ratifikasiya olunmayıb. Görünür elə bu səbəbə sonuncu yazılı anlaşma Ermənistan da interpretasiyaya məruz qalmaqdadır. Məsələn, "Hərparak" erməni qəzetinin yaz-

munikasiyalar vasitəsilə keçidi daxildir", - Paşinyan xəbəri təsdiqləyib. Xatırladaq ki, 10 noyabr (2020) üçtərəfli kapitulyasiya sənədinin 9-cu bəndi mahiyyət etibarilə Zəngəzur dəhlizi barədədir. Orada deyilir: "Bölgədəki bütün iqtisadi və nəqliyyat əlaqələri blokdan çıxarılır. Ermənistan Azərbaycanın qərb bölgələri ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında manəviz nəqliyyat əlaqəsinə zəmanət verir. Nəqliyyat nəzarəti Rusiya

"Can Azərbaycan Vətən müharibəsindən sonra 30 illik işğala son verdi. Beləliklə, sülhə bir addım da yaxınlaşdıq". Bunu Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Türk Dövlətləri Təşkilatı (TDT) liderlərinin Qazaxıstanın paytaxtı Astanada keçirilən X Zirvə Görüşündə çıxışı zamanı deyib. Onun sözlərinə görə, Ermənistan Azərbaycan qarşısında götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirməlidir: "Regional kom-

10 noyabr sənədi: üç ilinə altı gün qaldı - arxivə getdimi...

Paşinyan kommunikasiyaların açılmasını nəzərdə tutan 9-cu bəndi ləğv etmək istəyir və Rusiya FTX-nin yola kontrol etməsinə qarşıdır; hüquqşünas: "Üçtərəfli bəyanat əhəmiyyətini itirib, çünki..."

Bunu da belə əsaslandırdılar ki, guya beynəlxalq aləm ermənilər yaşayan Azərbaycan ərazisində hər hansı əməliyyat keçirməyə və bu ərazilər üzərində Azərbaycanın nəzarətini bərpa etməyə imkan verməz. Həmin dövəmdə əsasən ABŞ başda olmaqla Qərb ölkələrinin tutduğu mövqe, verilən bəyanatlar belə proqnozlar üçün ciddi əsaslar yaratmışdı. Halbuki əlimizdə 10 noyabr sənədindən daha üstün olan Azərbaycan Konstitusiyasının, beynəlxalq hüququn olduğunu yaddan çıxarırdılar. Odur ki, Azərbaycan heç nəyə baxmadan Qarabağın yerdə qalan hissəsi üzərində öz suverenliyini güc yolu ilə tam bərpa etdi, sərhəddə nəzarət-yoxlama postlarını qurdu.

Baş verənlərdən sonra 10 noyabr (2020) üçtərəfli sənədinin aqibəti məsələsi müzakirə predmetinə çevrilib. Hüquqi anlayışlara görə, iki və üçtərəfli bəyannamələri par-

dığına görə, bir neçə ay əvvəl Nikol Paşinyan dar çevrəsinə və öz partiyadaşlarına 10 noyabr 2020-ci il tarixli üçtərəfli bəyanatda kommunikasiyaların açılmasını nəzərdə tutan 9-cu bəndi ləğv edəcəklərini söyləyib. "Paşinyan uzun müddətdir ki, şəffaf şəkildə buna eyham vurur, sözlərini sətirlər arasında çatdırmağa çalışır, lakin 2024-cü ilin büdcə layihəsinin müzakirəsi zamanı bunu demək olar ki, birbaşa bəyan edib. Ermənistan baş naziri hətta yollara nəzarətlə bağlı yerli Milli Təhlükəsizlik Xidmətinə xüsusi bölmə yaradılacağını bildirib", - yazıda bildirilir.

"Hazırda biz Milli Təhlükəsizlik Xidmətində xüsusi bölmənin yaradılması prosesindəyik, onun məqsədi kommunikasiyaların təhlükəsizliyini təmin etmək olacaq. Bundan əlavə, biz bütün ölkə üzrə patrul polisini işə salmışıq, onun mühüm vəzifələrinə insanların, yüklərin, malların və nəqliyyat vasitələrinin kom-

Federasiyası Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin Sərhəd Xidmətinin orqanları tərəfindən həyata keçirilir". Amma Paşinyan yola nəzarəti Ermənistan MTX-də xüsusi bölməyə verir, Rusiya FTX yola kontrol etməyə bilər. Bu da üçtərəfli anlaşmanın pozulmasıdır. Lakin rəsmi İrəvan üç ilə yaxın bir müddətdə həmin bəndlə bağlı əlini ağdan-qaraya vurmayıb. Bunu da belə izah edirlər ki, yolla bağlı siyasi məsələlər hələ həllini tapmayıb. Bu da faktıdır ki, sənədin 4-cü bəndini (qanunsuz erməni silahlı birləşmələrinin çıxarılması) Azərbaycan özü reallaşdırıb. "Laçın dəhlizi" söhbəti də bu il aprelin 23-də sərhəddə nəzarət-yoxlama məntəqəsinin qurulması ilə həmişəlik yığılıb. Yerdə nə qaldı? Ümumiyyətlə 10 noyabr sənədinin artıq arxivlik olduğunu və ya qüvvədən düşdüyünü söyləmək olarmı? Bəs bu sənəd olmadan Zəngəzur yolu necə qurulacaq?

munikasiyaların açılması bütün regionun xeyrinədir. Türk dünyası olaraq Azərbaycana dəstəyimizi davam etdirəcəyik". Hüquqşünas Qulamhüseyn Əlibəylinin "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, faktiki 10 noyabr bəyanatı əhəmiyyətini itirib. Onun fikrincə, Rusiya və Ermənistan üzərinə düşən öhdəlikləri yerinə yetirməyiblər: "Yalnız Azərbaycan öhdəliyini yerinə yetirib və onların da görməli olduqları işi özümüz icra etmişik. Zəngəzur dəhlizinə gəlincə, Ermənistan bəhanələr edir. Ermənilərin yola nəzarəti müxtəlif problemlərə, yüklərin daşınmasının dayanmasına səbəb ola bilər. Ermənistan yolların mühafizəsini təşkil edə bilər, yüklərə və onun daşınmasına kontrol edə bilməz. Məncə, məsələnin həlli yolu həm Ermənistan, həm Azərbaycanın yolun mühafizəsinə nəzarət etməsidir".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"

Noyabrın 3-də Astanada Türk Dövlətləri Təşkilatının “Türk Əsri” çağırışı altında 10-cu yubiley Zirvə görüşü keçirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tədbirdə iştirak edib.

Qazaxıstan Prezidenti Kasım-Jomart Tokayev Prezident İlham Əliyevi, digər dövlət və hökumət başçıları qarşılayıb.

Zirvə görüşündə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxış edib. Prezident İlham Əliyev ilk növbədə qonaqpərvərliyə görə Qazaxıstan Prezidenti Kasım-Jomart Tokayevə təşəkkür edib və qardaş Qazaxıstanı Türk Dövlətləri Təşkilatına qarşıdan gələn sədrliyi dövründə müvəffəqiyyətlər arzulayıb. Sonra Türk Dövlətləri Təşkilatına bir il ərzində uğurlu sədrlik münasibəti ilə qardaş Özbəkistanı təbrik edib. Son 2 ildə Qazaxıstan üçüncü səfərini etdiyini bildiren Azərbaycan Prezidenti hər səfərində Qazaxıstanda uğurlu islahatların və genişmiqyaslı quruculuq işlərinin həyata keçirilməsinin şahidi olduğunu deyib və bütün əldə edilmiş uğurlar münasibətilə Qazaxıstan rəhbərlinə təbriklərini çatdırıb.

İlham Əliyev qeyd edib ki, türk dövlətləri ilə münasibətlərin möhkəmləndirilməsi Azərbaycan xarici siyasətinin əsas prioritetlərindən biridir. Etnik və mədəni köklərimiz, dilimiz, ortaq keçmişimiz münasibətlərimizin təməlini təşkil edir. 2009-cu ildə Naxçıvan Zirvə görüşündən ötən müddət ərzində müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığımız təsisatlanıb, Türk Dövlətləri Təşkilatı uğurlu inkişaf yolu keçib.

Bu gün təşkilatımız beynəlxalq səviyyədə böyük siyasi çəkiyə və nüfuzla malikdir: “Son iki il ərzində mən Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv və müşahidəçi dövlətlərə 20 səfər etmişəm. Qardaş dövlətlərin rəhbərləri də həmin dövr ərzində Azərbaycana çoxsaylı səfərlər ediblər. Oktyabr ayında Şuşa şəhərində Birinci Türk Dünyası Mədəniyyət Forumu təşkil edilmişdir. Firsətdən istifadə edərək, Şuşa şəhərinin 2023-cü il üçün “Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı” elan edilməsinə verdiyiniz dəstəyə görə minnətdarlığımı bildirirəm.

Azərbaycan Türk dövlətlərinin iqtisadiyyatına 20 milyard ABŞ dollarından çox sərmayə qoymuşdur. Bunun əsas hissəsi Türkiyəyə qoyulan sərmayədir. Birgə sərmayə fondlarının yaradılması prosesi başlamışdır. Azərbaycan-Özbəkistan İnvestisiya Fondu və Azərbaycan-Qırğızıstan İnkişaf Fondu yaradıldı.

2022-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə, 2023-cü ilin yanvar-sentyabr aylarında Azərbaycanın Türk dövlətləri ilə ticarət dövriyyəsi 40 faiz artmışdır.

Astanada Türk zirvəsi: Prezident Əliyevin yubiley sammitindən dünyaya mesajları

“Biz böyük Türk dünyasının bir hissəsiyik, Türk Dövlətləri Təşkilatının beynəlxalq nüfuzu daha da artacaq”

Münasibətlərimizin inkişafı kontekstində nəqliyyat və logistika sahələri mühüm yer tutur. Azərbaycan Mərkəzi Asiya ölkələri ilə Türkiyə və Avropa bazarları arasında etibarlı tranzit ölkə kimi özünü təsdiqləyib.

Azərbaycan Şərq-Qərb nəqliyyat dəhlizinin dayanıqlı fəaliyyətinə öz dəyərli töhfəsini verir”.

Azərbaycan Prezidenti sonra təəssüflə bildirib ki, bu gün dünyanın müxtəlif bölgələrində beynəlxalq hüquq normaları kobudcasına pozulur. Mühəribələr, qanlı münəqişələr alovlanır. Belə olan halda, ilk növbədə, ölkələrin müdafiə potensialı təhlükəsizliyin əsas zəmanətinə çevrilir: “Hesab edirəm ki, üzv ölkələr arasında təhlükəsizlik, müdafiə, müdafiə sənayesi kimi sahələrdə əməkdaşlıq daha da artmalıdır. Bildiyiniz kimi, 30 ilə yaxın müddət ərzində Ermənistan Azərbaycan torpaqlarını işğal altında saxlamış və burada qeyri-qanuni qondarma rejim yaratmışdı. Ermənistan tərəfindən həyata keçirilmiş etnik təmizləmə nəticəsində bir milyondan artıq azərbaycanlı öz dədə-baba yurdlarından qovulmuşdur. Ermənistan şəhər və kəndlərimizi yerlə-yeksan etmiş, tarixi və dini abidələrimizi dağıtmış və təhqir etmişdir. Bütün bu illər ərzində Azərbaycan münəqişəni sülh yolu ilə həll etməyə çalışırdı. Lakin Ermənistanın məqsədi işğala əsaslanan status-kvonu möhkəmləndirmək idi. Ermənistanın baş nazirinin 2019-cu ildə o vaxt işğal altındakı Xankəndi şəhərində “Qarabağ Ermənistanıdır və nöqtə” açıqlaması danışıqlara

son qoydu. Ermənistan rəhbərliyi o vaxt Azərbaycanı “yeni torpaqlar uğrunda yeni müharibə” ilə hədələyirdi. 2020-ci ildə Ermənistan rəhbərliyinin təxribat xarakterli hərəkətləri və bəyanatları, o cümlədən hərbi təxribatları İkinci Qarabağ müharibəsini qəbul etdi. 2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan BMT Nizamnaməsinin 51-ci maddəsinə uyğun olaraq, özünümüdafiə hüququndan istifadə edərək Ermənistanı döyüş meydanında məğlubiyyətə uğrattı və ərazi bütövlüyünü və tarixi ədaləti bərpa etdi. BMT Təhlükəsizlik Şurasının Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən çıxarılmasını tələb edən və 27 il kağız üzərində qalmış 4 qətnaməsinin icrasını özümüz təmin etdik. Cəmi 44 gün ərzində davam edən İkinci Qarabağ müharibəsi 10 noyabr 2020-ci il tarixində Ermənistanın kapitulyasiya aktını imzalaması ilə nəticələnmışdir.

Ermənistanın ölkəmizə qarşı işğalçılıq və etnik təmizləmə siyasətinə baxmayaraq, məhz Azərbaycan Ermənistanla sülh sazişi imzalamaya hazır olduğunu bəyan etdi və beş baza prinsipini təqdim etdi. 2022-ci ildə Ermənistan Azərbaycanın suverenliyini və ərazi bütövlüyünü tanıdığına bəyan etsə də, onun real əməlləri tamamilə məntiqsiz və təzadlı idi. Ermənistan ordusunun qalıqları Azərbaycanın suveren ərazilərində qalmaqda davam edirdi. Ermənistanın baş nazirinin bu il sentyabrın 2-də qondarma qurumun dırnaqarası “müstəqilliyi”ni təbrik etməsi və Qarabağda keçirilmiş 9 sentyabr dırnaqarası “prezident seçkiləri” ölkəmizin ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə hörmətsizlik və birbaşa təhdid idi.

2023-cü il sentyabrın 19-da işğaldan azad edilmiş torpaqlarımızda qanunsuz erməni silahlı birləşmələri tərəfindən qəsdən yerləşdirilmiş minaların partlaması 6 mülki şəxsin və polis əməkdaşının həyatına son qoydu. Bundan sonra Azərbaycan konstitusiyasına quruluşunun bərpası və qanunsuz hərbi birləşmələrin zərərsizləşdirilməsi məqsədilə lokal xarakterli antiterror tədbirləri həyata keçirdi. 23 saat ərzində bitən əməliyyat nəticəsində Azərbaycan özünün suverenliyini və konstitusiyasını quruluşunu tam bərpa etdi. Antiterror tədbirləri nəticəsində mülki insanlara və mülki infrastrukturaya heç bir ziyan dəymədi. Azərbaycan beynəlxalq humanitar hüquqa tam riayət etdi. Bölgəyə iki dəfə səfər edən BMT missiyası bu faktları təsdiq etmişdir”.

Dövlətimizin başçısı üç il əvvəl Vətən müharibəsi başa çatdıqdan dərhal sonra Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işlərinə başladığını, bu məqsədlə artıq Azərbaycan büdcəsindən 7 milyard ABŞ dolları həcmində vəsait sərf edildiyini, növbəti il ən azı 2,4 milyard ABŞ dollarının ayrılacağını nəzərdə tutulduğunu da Zirvə görüşü iştirakçılarından diqqətinə çatdırıb: “Biz “Böyük Qayıdış” proqramını icra edirik. Artıq keçmiş məcburi köçkünlər - bu torpaqların əsl sahibləri Laçın və Füzuli şəhərlərinə

və üç kəndə qayıdıb. 2026-cı ilin sonunadək Qarabağa və Şərqi Zəngəzura 140 mindən artıq insanın geri dönməsi nəzərdə tutulur.

Füzuli şəhərində inşası başa çatmış məktəbə görə Özbəkistanın Prezidenti Şavkat Mirziyoyevə bir daha minnətdarlığımı bildirirəm. Avqust ayında birgə iştirakımızla məktəbin açılış mərasimini məmnuniyyətlə xatırlayıram. Qazaxıstanın Azərbaycana hədiyyəsi olan Füzuli şəhərində inşa edilən yaradıcılıq mərkəzinə görə Prezident Kasım-Jomart Tokayevə təşəkkürümü bildirirəm. Bunlar Azərbaycan və Özbəkistan, Azərbaycan və Qazaxıstan xalqları arasında olan dostluğun və qardaşlığın təzahürüdür”.

Prezident İlham Əliyev çıxışını “Əziz dostlar, biz böyük Türk dünyasının bir hissəsiyik. Öminəm ki, dostluğumuz, qardaşlığımız əbədi olacaq. Türk Dövlətləri Təşkilatının beynəlxalq nüfuzu daha da artacaq” cümlələri ilə yekunlaşdırıb.

Azərbaycan dövlətinin başçısının çıxışı Zirvə görüşü iştirakçıları tərəfindən alqışlarla qarşılanıb.

Milli Məclisin deputatı Aydın Hüseynov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Prezident İlham Əliyevin çıxışı Türk Dövlətləri Təşkilatının inkişafı, buradakı dövlətlərin bütün istiqamətlərdə güclənməsi üçün atılmalı addımları nəzərdə tutan proqram xarakterli çıxışdır. Bu çıxışda Türk dövlətlərinin iqtisadi, ticarət əlaqələrinin indiki vəziyyəti, perspektivi öz əksini tapır.

A.Hüseynov qeyd etdi ki, Cənab Prezidentin çıxışında əsas üzərində dayandığı məqamlardan biri dünyada hüquq normalarının pozulduğu hazırkı şəraitdə dövlətlərimizin təhlükəsizliyinin gücləndirilməsinin ön plana çıxmasını nəzərdə tutan fikirləridir: “Azərbaycan dövlətinin başçısı son dərəcə vacib məsələni gündəmə gətirərək vurğulayır ki, ölkələrin müdafiə potensialı təhlükəsizliyin əsas zəmanətinə çevrilir. Prezident belə bir çağırışın qarşımızda dayandığı bir zamanda hansı addımların atılmalı olduğunu da qeyd edib, bildirib ki, üzv ölkələr arasında təhlükəsizlik, müdafiə, müdafiə sənayesi kimi sahələrdə əməkdaşlıq daha da artmalıdır.

Cənab Prezidentin Zirvə görüşündə çıxışında Ermənistan tərəfindən həyata keçirilmiş etnik təmizləmə nəticəsində bir milyondan artıq azərbaycanlının öz dədə-babası yurdlarından qovulduğuna da yer ayırması da xüsusi vurğulanmalıdır. Bu, bir daha göstərir ki, Azərbaycan dövlətinin lideri Ermənistandan deportasiya edilmiş yüz minlərlə azərbaycanlının hüquqları məsələsini beynəlxalq müstəviyə qaldırmaqdadır”.

Deputat onu da dedi ki, cənab Prezident çıxışında 44 günlük müharibəni və 2023-cü ilin 19-20 sentyabr 23 saatlıq lokal anti-terror tədbirini qaçılmaz çevirən gedışatə, prosesə də işiq salıb və Qarabağdakı separatçı rejimi çökdürməklə Azərbaycanın özünün suverenliyini və konstitusiyası quruluşunu tam bərpa etdiyini yüksək kürsüdə bir daha bəyan eləyib: “Lokal anti-terror tədbirləri zamanı mülki əhaliyə və infrastrukturaya ziyan dəymədiyinin bölgəyə səfər edən BMT missiyası tərəfindən də təsdiqləndiyinə də Prezident İlham Əliyev diqqəti cəlb etdi. Həmçinin qardaş ölkələrin liderlərinə Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərinde quruculuq işlərinin gedışı haqda məlumat verib və bu prosesdə qardaş dövlətlərin də töhfələrini xatırladı. Bununla İlham Əliyev qardaş dəstəyini heç zaman unutmadiğına, yüksək qiymətləndirdiyini nümayiş etdirmiş oldu”.

Deputatın sözlərinə görə, Prezident İlham Əliyevin çıxışına diqqət etdikdə bir xüsusi nüansı da vurğulamaq lazımdır. Belə ki, Azərbaycan lideri çıxışına Türk dövlətləri arasında əlaqələrin, qarşılıqlı çoxsaylı səfərlərin son illərdə daha da sıxlaşması ilə başlayıb və çıxışını “Biz böyük Türk dünyasının bir hissəsiyik, dostluğumuz, qardaşlığımız əbədi olacaq. Türk Dövlətləri Təşkilatının beynəlxalq nüfuzu daha da artacaq” fikirləri ilə bitirib: “Bununla hesab edirəm ki, cənab Prezident türk dünyasının böyük təşkilatı olan Türk Dövlətləri Təşkilatının beynəlxalq səviyyəli daha da böyük nüfuzla nail olmuş təşkilat olacağına əminliyini ifadə etmiş olub”.

✎ Etibar SEYİDAĞA,
“Yeni Müsavat”

Azərbaycan Avropaya enerji ixracını nəzərdə tutan böyük layihələrin icrasına başlayıb. 2022-ci ilin dekabrında Buxarestdə imzalanan "Azərbaycan Respublikası, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan Hökumətləri arasında yaşıl enerjinin inkişafı və ötürülməsi sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında Saziş" in reallaşması üçün sürətlə işlər görülür. Avropa Komissiyası sazişdə nəzərdə tutulan Qara dənizin dibi ilə kabelin çəkilişi üçün 2,3 milyard avro vəsait ayırıb. Azərbaycandan Avropaya elektrik enerjisi ötürəcək sualtı kabel xəttinin çəkilməsi layihəsinin texniki-iqtisadi əsaslandırmasını İtaliya şirkəti hazırlayır. Dünya Bankının ayırdığı 2,5 milyon avro hesabına maliyyələşən əsaslandırma 2023-cü ilin sonuna hazır olacaq. 2024-cü ildən etibarən layihənin icrasına başlanılması və 3-4 ilə yekunlaşdırılması nəzərdə tutulur.

Bakı və Tiflis bu layihədə həm tərəfdaş, həm də rəqibdir - perspektiv...

Avropaya daha çox enerji ixracı potensialı hansındadır; Gürcüstan hələlik özünü enerji ilə tam təmin edə bilmir

Bu ilin iyulunda Sazişin iştirakçısı olan dörd ölkə arasında birgə müəssisənin yaradılmasına dair Anlaşma Memorandumu imzalanıb. Memoranduma əsasən, müvafiq ölkələrin sistem operatorlarının iştirakı ilə təsis olunan birgə müəssisə Saziş çərçivəsində yaşıl enerjinin Xəzər dənizindən Avropaya ötürülməsini nəzərdə tutan layihənin reallaşdırılması üçün məsul qurum olmaqla Rəhbər Komitə qarşısında cavabdehlik daşıyacaq. Bundan əlavə, layihənin texniki-iqtisadi əsaslandırmasının koordinasiyası kətiblik funksiyasını həyata keçirən Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyinin Bərpa Olunan Enerji Mənbələri üzrə Dövlət Agentliyinə həvalə edilib.

Beləliklə, aydın görünür ki, Qara dənizin dibi ilə çəkiləcək kabel üçün əsas enerji mənbəyi rolunu Azərbaycan oynayacaq. Rəsmi Bakı kabelin çəkilişi başa çatana qədər daxili istehlakdan əlavə ən azı 3 GvT sərbəst enerji istehsalı potensialını təmin etməlidir. Hazırda ölkədəki mövcud istehsal müəssisələrinin gücü 8 min MvT həcmindədir. Oktyabrın 26-da Qaradağda Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin "Masdar" şirkətinin qurduğu 230 MvT-lik günəş elektrik stansiyasının açılışı olub. Açılış mərasimində Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə Azərbaycan Hökuməti ilə "Masdar" şirkəti arasında ümumi gücü 1000 MvT olan "yaşıl enerji" layihələri üzrə üç investisiya müqaviləsi imzalanıb. Müqavilələri Azərbaycan Höku-

məti tərəfindən energetika naziri Pərviz Şahbazov, bu layihələrdə iştirakı nəzərdə tutulan SOCAR adından iqtisadiyyat naziri, SOCAR-ın Müşahidə Şurasının sədri Mikayıl Cəbbarov və "Masdar" şirkətinin baş icraçı direktoru Məhəmməd Cəmil Əl-Ramahı imzalayıblar. İnvestisiya müqavilələri Biləsuvar rayonunda 445 MvT gücündə, Neftçala rayonunun Bankə qəsəbəsində 315 MvT gücündə günəş elektrik stansiyaları və Abşeron-Qaradağ rayonunda 240 MvT gücündə külək elektrik stansiyası layihələrinin icrasını nəzərdə tutur. Rəsmi məlumatdan aydın olur ki, investisiya müqavilələri 2022-ci ilin iyun ayında şirkətlə bərpa olunan enerji mənbələri üzrə 4 QvT gücündə "Meqa" layihələrin qiymətləndirilməsi, inkişafı və həyata keçirilməsi ilə bağlı imzalanmış İcra müqavilələrinin birinci mərhələsini əhatə edir.

Azərbaycan hökuməti bildirir ki, "Masdar" şirkəti ilə reallaşdırılacaq bu layihələr 2030-cu ilədək elektrik enerjisinin istehsal gücündə bərpa olunan enerji mənbələrinin payının 33 faizədək yüksəlməsi hədəfinə çatılmasında mühüm rol oynayacaq.

"Masdar" şirkətinin baş icraçı direktoru Mohamed Jameel Al Ramahinin verdiyi məlumatdan isə aydın olur ki, "Qaradağ" GES qu-

ruda və dənizdə ümumi gücü 10 QvT olacaq bir neçə potensial külək, günəş və "yaşıl hidrogen" layihələri arasında birincisidir.

Azərbaycan bərpa olunan mənbələrdən enerji istehsalı layihələri ilə yanaşı Mingəçevirdə - "Azərbaycan" İES ərazisində 1280 MvT gücündə yeni istilik elektrik stansiyasının tikintisinə başlayıb. Bu, bərpa oluna mənbələrdən istehsalda yarana biləcək fasilələrdə enerji təminatının fasiləsizliyini təmin etmək baxımından zəruri olan addım kimi qiymətləndirilir.

Energetika Nazirliyinin rəsmi məlumatına əsasən 2022-ci ildə Azərbaycanda 29 milyard kvT/saat elektrik enerjisi istehsal olunub. Bu həcm 23,1 milyard kvT/saatı daxili istehlaka yönəlib, 3 milyard kvT/saata yaxını ixrac edilib. Təəssüf ki, ölkədə enerjiyə olan tələbatın 2030-cu ilədək hansı səviyyəyə çatacağına dair rəsmi açıqlamalara rast gəlmək mümkün deyil. Ölkədə enerji istehlakını artıracaq əsas amil işğaldan azad olunan ərazilərin təminatı ola bilər ki, orada da bərpa olunan mənbələrdən enerji istehsalı böyük sürətlə artırılır. Ölkə başçısının göstərişinə əsasən həmin ərazilərin enerji təminatı tamamilə bərpa olunan mənbələr hesabına həyata keçiriləcək.

Prezident İlham Əliyevin verdiyi məlumatdan aydın olur ki, növbəti illərdə qi-

sa müddət ərzində milli enerji şəbəkəmizin gücləndirilməsi təmin edəcək dövlət proqramının icra olunması planlaşdırılır: "Bu, çox zəruridir. Biz əlbəttə ki, milli enerji şəbəkəsini gücləndirməliyik və qeyd etdiyim kimi, dövlət proqramı icra olunur. Biz hər şeyi vaxtında edəcəyik. Biz artıq maliyyə resursları ayırmışıq ki, bərpaolunan enerji mənbələrini istehsal edən investitorlarımız özlərini tamamilə rahat hiss etsinlər.

Eyni zamanda, sizə məlumat vermək istəyirəm ki, bizim bərpaolunan enerji gündəliyimiz təkcə günəş və ya külək elektrik stansiyaları ilə məhdudlaşmır. Hazırda biz üç il bundan əvvəl işğaldan azad edilmiş Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun ərazilərində hidroenerji potensialımızı fəal şəkildə inkişaf etdiririk. Biz artıq 170 meqavat gücündə olan hidroelektrik stansiyalarını istismara vermişik və bu ilin sonuna kimi bu, 270 meqavata çatacaq. İki-üç ildən sonra hidroelektrik stansiyaların gücü 500 meqavat olacaq. Ümumiyyətlə, Qarabağ, Şərqi Zəngəzur və Naxçıvan artıq yaşıl enerji zonası kimi elan olunub".

Prezident Qara dənizin dibi ilə kabel çəkilişi layihəsi ilə bağlı mühüm məlumatları da bölüşüb: "Bir neçə aydan sonra bizim yeni enerji təhlükəsizliyi layihəsinin - Yaşıl Enerji Dəhlizinin, in-teqrasiya edilmiş ötürücü, istehsal və istehlak müəssi-

sələrinin, o cümlədən Qara dənizin dibindən keçəcək elektrik kabelinin tam texniki-iqtisadi əsaslandırması hazır olacaq. Hazırda 4 qı-qavat gücündə bərpaolunan enerji mənbələri üçün texniki-iqtisadi əsaslandırma hazırlanır".

Avropaya enerji ixracı layihəsi Gürcüstanda da əlavə enerji istehsalı güclərinin yaradılması planlarının sürətlənməsinə səbəb olub. Belə ki, Gürcüstan hökuməti yaxın 3 ildə 1,5 min MvT gücündə bərpa olunan

Gürcüstan hökuməti Namaxvani, Nenskra və Xudoni SES-lərin yarımçıq qalan tikintisini bərpa etmək qərarını da açıqlayıb. Həmin

Gürcüstanın baş naziri İrakli Qaribaşvili çox tez-tez Qara dənizin dibi ilə Avropaya enerji satışı layihəsinin "başdan ayağa qədər Gürcüstanın təşəbbüsü" olduğunu vurğulayır. Onun sözlərinə görə, Avropada 1 kvT/saat enerjinin qiyməti 20 sentdir, Almaniya yay dövründə bu qiymət 80

sentə, digər ölkələrdə 50-60 sentə qədər bahalaşır. Bu, Qaribaşvilinin fikrincə, Gürcüstanda maya dəyəri yerli qiymətdən yüksək olan enerji layihələrinin həyata keçirilməsini stimullaşdıracaq başlıca faktordur.

Qeyd edək ki, Gürcüstanda tikintisi yarımçıq saxlanılan SES-lər dəyəri 850 milyon dollar hesablanan, 433 MvT Namaxvani SES(İmereti), İnquri çayı üzərində 702 MvT gücündə, layihə dəyəri 1,1 milyard dollar olan Xudoni SES, yenə İnquri üzərində layihə dəyəri 1 milyard dollar olan, 280 MvT gücündə Nenskra SES-lərdir. Onların layihələndirilməsi işləri 2010-cu illərdə başa çatıb, dəfələrlə müxtəlif investorlarla müqavilələr imzalanıb, işə başlanılıb, lakin yaşılların və yerli əhəlinin kəskin etirazları nəticəsində işlər dayandırılıb, investorlar layihədən çəkiliblər. Bundan əlavə, həmin stansiyalarda əldə olunacaq elektrik enerjisinin maya dəyəri yüksək olduğuna görə Gürcüstan hökuməti əhəliyə satılacaq həcmilər üzrə qiymət fərqi investorlara ödəmək öhdəliyi götürmüşdü. İndi isə Avropaya baha qiymətə satış imkanı yaranması perspektivi hökuməti belə

yükdən azad edir. Göründüyü kimi, Gürcüstan və Azərbaycan beynəlxalq əhəmiyyətli layihədən maksimum faydalanmaq niyyətindədirlər. İki yaxın qonşu, bütün regional layihələrdə bərabər iştirak edən tərəfdaş həm də rəqib olmağa hazırlaşır... Bu prosesdə kim daha tez və daha böyük istehsal gücü yarat-sa, istehsal etdiyi enerjinin dəyərini aşağı etsə, o qazanacaq...

Göründüyü kimi, Gürcüstan və Azərbaycan beynəlxalq əhəmiyyətli layihədən maksimum faydalanmaq niyyətindədirlər. İki yaxın qonşu, bütün regional layihələrdə bərabər iştirak edən tərəfdaş həm də rəqib olmağa hazırlaşır... Bu prosesdə kim daha tez və daha böyük istehsal gücü yarat-sa, istehsal etdiyi enerjinin dəyərini aşağı etsə, o qazanacaq...

Göründüyü kimi, Gürcüstan və Azərbaycan beynəlxalq əhəmiyyətli layihədən maksimum faydalanmaq niyyətindədirlər. İki yaxın qonşu, bütün regional layihələrdə bərabər iştirak edən tərəfdaş həm də rəqib olmağa hazırlaşır... Bu prosesdə kim daha tez və daha böyük istehsal gücü yarat-sa, istehsal etdiyi enerjinin dəyərini aşağı etsə, o qazanacaq...

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Məsələ"

Nazir: “Diplomatik nümayəndəliklərimizin təhlükəsizliyinin gücləndirilməsi üçün vəsait nəzərdə tutulub”

Xaricdə fəaliyyət göstərən diplomatik nümayəndəliklərin və konsulluqların təhlükəsizliyinin gücləndirilməsi üçün büdcədən müvafiq vəsait nəzərdə tutulub.

APA xəbər verir ki, bunu Milli Məclisinin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu, Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə, İnsan hüquqları, Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitələrinin birgə iclasında “Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsinin zərfi”nin müzakirəsi zamanı maliyyə naziri Samir Şərifov deyib.

Nazir bildirib ki, xaricdə hüquqlarımızın müdafiəsi üçün Prezident İlham Əliyev tərəfindən mütəmadi olaraq işlər görülür: “Bu məsələ Prezidentin diqqətindədir”.

Ermenistan və Azərbaycan arasında münaqişə tərəflərə sağlamlası uzun müddət alacaq yara vurub, ancaq hər iki ölkə qarşılıqlı etimad yolunu tutmalıdır.

APA DW-yə istinadən xəbər verir ki, bunu Cənubi Qafqaz regionuna səfərindən öncə Almaniya xarici işlər naziri Annalena Berbok deyib.

Almaniya xarici işlər naziri bildirib ki, onun ölkəsi və Avropa İttifaqı “keçmişin kölgəsini dəf edən bir region qurmaq” və region əhalisi üçün daha yaxşı gələcəyə naminə Cənubi Qafqaz ölkələri ilə birgə işləmək istəyir.

Almaniyalı nazir sülh naminə ölkələrin “qarşılıqlı etimad yolunu tutması”nın vacib olduğunu vurğulayıb. O, münaqişənin hər iki tərəfə “sağlamlası uzun müddət alacaq yaralar vurduğunu” əlavə edib.

Berbok bildirib ki, Aİ Qara dənizdən keçən sualtı rabitə kabeli də daxil olmaqla, regiona sülh yolu ilə bağlı konkret təkliflər verməyə hazırdır və o əlavə edib ki, belə layihələr “Ermənistan və Azərbaycanı bir-birinə və bizə yaxınlaşdırmağa” kömək edəcək.

O vurğulayıb ki, regionda etimad və barışıq yaradılması çox vacibdir. “Buna görə də Almaniya Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Miş-

Annalena Berbok: “Ermənistan və Azərbaycan qarşılıqlı etimad yolunu tutmalıdır”

lin vasitəçiliyi ilə üçtərəfli danışıqların tezliklə bərpasını dəstəkləyir”.

Xatırladaq ki, Almaniya XİN rəhbəri səfərinə Ermənistanı başlamaq və orada xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanla görüşəcək.

Almaniya Xarici İşlər Na-

zirliyinin məlumatına görə, xanım Berbok Ermənistan Qarabağı könüllü tərk edən erməni sakinlərinin qəbulu mərkəzinə baş çəkməyi planlaşdırır.

Sərhədin Ermənistan tərəfi boyunca təhlükəsizlik vəziyyətinə nəzarət etmək

məqsədi daşıyan Aİ-nin Ermənistanı monitorinq missiyasının (EUMA) üzvləri ilə də danışıqlar planlaşdırılır.

O, şənbə günü Bakıda Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovla görüşəcək.

Paşinyan Putinin qılığına girir, Moskva isə onu açıq hədələyir

İrəvan and-aman edir ki, Rusiya prezidentini həbs etmək fikri yoxdur, hətta buna görə Roma Statutu ilə bağlı ayrıca ikitərəfli “centlmen sazişi” təklif edir; Kreml isə Ermənistanın anti-Rusiya toplantısı olan Ukrayna konfransında iştirakına çox qəzəblidir

Ermenistan Rusiyaya Roma Statutunun tələblərindən yayınma bilmək üçün saziş təklif edib. “Yeni Müsavat” qeyd edir ki, bu barədə hakim “Vətəndaş Müqaviləsi” partiyasının İdarə Heyətinin üzvü, Ermənistan parlamenti sədrinin müavini Akop Arşakyan brifinq zamanı bildirib.

Arşakyan qeyd edib ki, sazişin imzalanması ilə bağlı Ermənistan Rusiyadan cavab almayıb, lakin Roma Statutunun qüvvəyə minməsinə hələ çox vaxt var. “Roma Statutunun ratifikasiyasından bir neçə ay əvvəl biz Rusiyalı ikitərəfli müqavilə imzalamağa dəvət etdik ki, dövlətlərimizin arasındakı hüquqi münasibətlərimiz beynəlxalq strukturlar səviyyəsində yoxlamaya məruz qalmasın, Roma Statutunun ratifikasiyası əlaqələrimizə təsir göstərməsin”, - deyə Arşakyan bildirib. Spikerin müavini əlavə edib ki, iki ölkəyə aid məsələlərə bağlı beynəlxalq məhkəmə qərarlarının tətbiqini istisna edən razılaşma hüquqi baxımdan əldə edilə bilər.

“Ermənistanın Rusiyaya Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsi (BCM) haqqında Roma Sta-

tutunun tələblərindən yan keçməyə imkan verən dövlətlərə razı saziş imzalamaq təklifi “pis oyunda yaxşı mina” kimi görünür”. Rusiya Dövlət Dumasının Beynəlxalq Əlaqələr Komitəsinin rəhbəri Leonid Slutski təklifi belə cavablandırıb. Slutskinin sözlərinə görə, Ermənistan BCM-nin Roma Əsasnaməsini ratifikasiya etməklə Rusiyaya qarşı tamamilə qeyri-dost ad-

dım atıb. Onun fikrincə, Ermənistan tərəfinin bununla bağlı gətirdiyi arqumentlər (guya BCM-dən Azərbaycana qarşı istifadə edilməsi) inandırıcı görünmür. “BCM Rusiya Federasiyası ilə bağlı siyasiləşmiş və ölkəmiz üçün hüquqi əhəmiyyət kəsb etməyən qərarlar qəbul edən qərəzli qərbyönümlü strukturdur. Bunun fonunda Ermənistanın təklifləri pis

oyunda yaxşı mina kimi görünür”, - deyə Dumanın komitə rəhbəri bildirib. Slutskin Rusiya tərəfinin də öz təkliflərini irəli sürdüyünü qeyd edib. “Onların İrəvan tərəfindən nəzərə alınmadığını bilmirik. Ona görə də indiki vəziyyətdə Ermənistanın təşəbbüsü ilə saziş bağlanması problemin həlli üçün resept ola bilməz”, - deyə Slutski qeyd edib.

Bu arada Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova Ermənistanın Ukrayna ilə bağlı konfransda iştirakına sert reaksiya verib. Noyabrın 2-də keçirdiyi həftəlik brifinqdə o bildirib ki, Moskva Ermənistanın Maltada Ukrayna üzrə konfransda iştirakını İrəvan nümayişkarane anti-Rusiya jesti kimi qiymətləndirir. (Adıçəkilən konfransda Ermənistanı Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryan təmsil edib). Zaxarova onu da deyib ki, Ermənistan dövlət qurumlarına və ya icra hakimiyyətinin sıralarında olan şəxslərə bağlı bir sıra media resursları açıq-aşkar rusofobik təbliğat aparır, bunu hətta millətçilik zəminində həyata keçirirlər. “Belə bir şeyi təsəvvür belə edə bilmirəm... Çox oxuyuram və izləyirəm. Ancaq bunlar sadəcə təhqir deyil, ört-basdır edilməmiş rusofobiya. Bu resursların maliyyələşdirilməsinin arxasında kimin dayandığını başa düşürük. Əgər onlar hesab etsələr ki, biz bütün bunları kimin ödədiyini bilmirik yanılırlar”, - deyə Rusiya XİN sözçüsü xəbərdarlıq edib.

Bütün bunların fonunda Kreml başçısının Paşinyanı başlatması mümkündürmü? “Mehriban düşməncilik” bitə bilərmi? Ümumiyyətlə, rəsmi Moskva İrəvanın təklifini qəbul edəcəkmə və bu, artıq xeyli dərəcədə korlanmış ikitərəfli əlaqələrə hansı təsiri göstərə bilər? İkincisi, bu nə saziş layihəsidir belə? Həqiqətənmə Putin Ermənistanı gələrsə, onun artıq həbs təhlükəsi olmayacaqmı?

Professor Qabil Hüseynli “Yeni Müsavat”a qeyd etdi ki, Ermənistan ehtiyatları: “Münasibətlər gərgindir və kiçik bir dövlətdir. Ermənilər bölgəyə gələndən Rusiya onları himayə edib və Azərbaycanla hər iki müharibədə dəstəyi olub. İndi İrəvanın Roma statutuna qoşulması xəyanət kimi qarşılanır. Məncə, hətta ayrıca saziş də keçərli olmayacaq. Çünki ratifikasiyanı təhrif etmək sayılacaq. Bu halda Ermənistanı qoşulduğu əsasnamədən çıxara bilərlər”. Politoloq Murad Səddədov isə bildirdi ki, beynəlxalq hüquqda belə absurd təklifə indiyə qədər şahid olmamışdı: “Əgər Ermənistan Roma statutunu ratifikasiya edirsə, BMT məhkəməsinin çıxardığı bütün qərarları icra etməlidir. Belə bir saziş təklifi isə göstərir ki, Ermənistan dövlət deyil, onun parlamenti üçün beynəlxalq məhkəmənin qərarı əhəmiyyətsizdir”. Müsahibimiz əlavə etdi ki, Ermənistan Rusiyanın əks tədbirlərindən həddindən çox qorxur: “Məşhur misalda olduğu kimi, it hürür, eləcə də quyruğunu bulayır, səbəbini soruşanda deyir ki, həm qorxur, həm qorxudur. Bu fakt da göstərir ki, Ermənistan dövləti kənar təsirlərə uyub və xarici sifarişləri yerinə yetirib. İndisə yerinə yetirdiyi sifarişin Rusiyadan necə qəzəblə qarşılanmasından çekinir və absurd saziş təklif edir. Beynəlxalq hüquqda belə absurd hal olmayıb. Ona görə də məlum olur ki, bu dövlət başqa güclərin əlində oyuncağa çevrilib”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Ermənistanda hakim “Mülki Müqavilə” partiyasından olan deputat Hayk Sarkisyan parlamentə yeni qanun layihəsi təqdim edib. Qanunun qəbulu 27 yaşına çatmış, lakin məcburi hərbi xidmət keçməmiş vətəndaşların cinayət məsuliyyətindən azad edilməsinə imkan yaradacaq.

Təklif olunan qanun 27 yaşdan 37 yaşa qədər olan vətəndaşa aşağıdakı imkanları verir:

24 ay müddətində hərbi xidmət keçmək,

12 ay müddətində hərbi xidməti başa vurmaq və 2,5 milyon dram ödəmək (təxminən 6 min 250 dollar)

6 ay müddətində hərbi xidmət keçmək və 5 milyon dram (13 min 500 dollar) ödəmək,

1 ay müddətində hərbi xidmət keçərək 10 milyon dram (27 min dollar) ödəmək,

hərbi xidmət əvəzinə 15 milyon dram ödəmək (40 min 500 dollar).

Qeyd edək ki, Ermənistanın sınıq-salxaq ordusu onsuz da çağırışçı, peşəkar hərbiçi qıtlığı yaşayır. Hətta boşluğu doldurmaq üçün bir müddətdir qadınların orduya cəlb edilməsinə başlanılıb.

Ermənistanın peşəkar orduya keçməsi üçün resursu varmı?

Bəs, Azərbaycanda bu sahədə qanunvericilik nə deyir, bizdə pul təminatı qarşılığında orduya xidmətdən yayınmaq mümkünmü?

Ən əsası, dünya təcrübəsində özünü doğrultmuş hansı sistemlər var bu baxımdan?

Hərbi ekspert Üzeyir Cəfərov “Yeni Müsavat”-a deyib ki, pul qarşılığında orduya getmək praktikası dünyanın bir çox ölkələrində var: “Gürcüstanda, qardaş Türkiyədə, keçmiş SSR-in bəzi ölkələrində də bu praktika var. Uzun illərdir ki, Azərbaycanda da bu məsələ müzakirə mövzudur. Qarabağ məsələsi həll edilmirdi deyə, bu məsələ də açıq qalırdı. Qarabağ məsələsi artıq geridə qalıb. Sülh sazişi də yaxın zamanlarda tam olaraq həllini

tapacaq.

Ümid edirəm ki, “Alternativ xidmət haqqında” Qanuna yaxın vaxtlarda Milli Məclisdə baxılacaq və qəbul ediləcək. Bu məsələ ilə bağlı Azərbaycana beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən müəyyən iradlar var və bu qanun ölkəmizin gələcəyi naminə qəbul edilməlidir. Qarabağ məsələsi həll olunmayana qədər bu məsələnin həlli istiqamətində addımlar atılmırdı, çünki belə ehtimallar vardı ki, bəziləri xidmətdən yayınmaq üçün bu qanundan yararlanırlar. Əslində isə alternativ xidmətin şərtləri həqiqi hərbi xidmətdən daha ağırdır. Alternativ xidmətlə bağlı müvafiq komitə və güc strukturları bu məsələdə bir qədər lənglik nümayiş etdirirlər. Əslində özləri bunun marağında olmalıdırlar. Alternativ xidmət tətbiq etməklə bir neçə məqsədə çatmaq olar. Bu gün orduda xidmət etmək istəməyənlər bir yol tapıb yayınırlar. Rüşvət verməklə, saxta xəstəlik arayışı almaqla, xaricə getməklə ordudan yayınırlar. Bu işlərdən dəllallar və müvafiq vəzifə sahibləri qazanırlar. Bu sistem tətbiq olunsaydı, qazanan dövlət olardı. Xidmətə getmək istəməyən, özünü başqa sahədə görəndə gedib orada çalışacaq, uğur və pul qazanacaq. Belə birinin qarşısını almaqda istənilən qüvvə acizdir. Bu gün ermənilər bu yöndə eksperiment aparırlar. Ermənistanda korrupsiya və rüşvətçilik halları var. Onlar vəziyyətdən çıxış kimi dünya praktikasına müraciət ediblər və bu, normal haldır. Amma nə etsələr də, orduları yaxın 5-10 ildə zorla ayaq üstə dayana bilməyəcək. Bu minvalla daha çox peşəkarları orduya cəlb et-

Pulunu ver, əsgərliyə getmə... - dünyada və bizdə hərbi xidmətin alternativini...

Üzeyir Cəfərov: “Alternativ xidmətlə bağlı qanun qəbul edilməlidir ki, neqativ halların qarşısı alınsın”

mək istəyirlər. Enində-sonunda bütün yük yenə də imkansızların üzərinə düşəcək, orduya kasıb övladları gedəcəklər”.

Hərbi ekspert deyib ki, qardaş Türkiyədə müəyyən ödəniş müqabilində xidmətə getməmək mümkündür: “Amma 1 aylıq təlimə aparılır və həmin müddətdə silahla davranmanı öyrədirlər. Bundan başqa 3 aylıq təlim də var. Pul ödəməklə 1 il, il yarım vaxtını itirməyib işləməli məşğul olursan. Türkiyədə məşhur futbolçular ödəniş edirdilər və 1 ay müddətində təlim keçib xidmətə getmirdilər”.

Hərbi ekspert bildirib ki, Azərbaycanda da alternativ hərbi xidmətə sürətli keçid təmin olunmalıdır: “Hazırda Sə-

fərbərlik Xidmətinin Xaçmaz şöbəsinin rəisinin məhkəməsi keçirilir. Xidmət reisi rüşvət müqabilində çağırışçıları xidmətdən yayındırmaqda ittiham olunur. Belə faktlar bəs deyincə var. Səfərbərlik Xidmətinin 50-dən artıq rayon şöbəsi var və bu şöbələrin hərəsində 2-3 fakt olsa, il ərzində minə yaxın vətəndaşın müxtəlif yollarla xidmətdən yayındığını təxmin etmək çətin deyil. Bu baxımdan alternativ xidmətlə bağlı qanun qəbul edilməlidir ki, belə halların qarşısı alınsın”.

Hərbi ekspert deyib ki, alternativ xidmət müddəti 2 il və daha artıqdır: “Alternativ xidmət keçənlər Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin, Səhiyyə Nazirliyinin tabeliyindəki qurumların

sərəncamına keçirlər. Bu qanunun tezliklə qəbul olunacağını gözləyirəm”.

Hərbi ekspert bildirib ki, “Alternativ xidmət haqqında” qanun tez bir zamanda qəbul edilməlidir: “Dini inanclarına, cinsi oriyentasiyası, baxışlarına, iradəsinə görə həqiqi xidmət keçmək istəməyənlərin alternativ xidmət keçmələrinə şərait yaradılmalıdır ki, Azərbaycana qarşı iradlara da son qoyulsun, baxışları fərqli olan vətəndaşlara da xidmət keçmək imkanı yaransın. Məsələn, onlar hərbi hospitallarda, ti-

kinti, rabitə hissələrində qulluq edə bilərlər. Və ya hər hansı bir hərbi hissədə təmizlik, ya da aşpazlıq işlərinə baxa bilərlər”.

Üzeyir Cəfərov bildirib ki, alternativ xidmətin qanunlaşdırılması peşəkar orduya keçidə heç bir şəkildə təsir etmir: “Peşəkar ordu quruculuğu illərdir ki, gündəmdədir və Azərbaycan peşəkar ordu sistemində keçidə hazırdır. Getdikcə həqiqi hərbi xidmət keçənlərin sayı azaldılacaq, əvəzində müqaviləli, peşəkar hərbiçilərə üstünlük veriləcək. Türkiyədə bu sistem oturuşub və effektiv ordu modeli ortadadır. Azərbaycanda da eyni sistem olacaq. 18 yaşına çatıqlar müəyyən müddətdə hazırlıq keçəcəkdir. Mümkündür ki, bir neçə həftə və ya ay ərzində silahla davranma və hərbi aid elementar bilgilər öyrədilsin. Peşəkar orduya getmək istəyənlər də özləri qərar verəcəklər. Alternativ xidmət keçmək istəyənlərə də imkanlar yaradılacaq. Peşəkar ordu ilə alternativ xidmətin olması bir-birinə heç bir halda mane ola bilməz”.

□ **Elsən MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

Obyektinin sənədi olmayanlara şad xəbər

Azərbaycanda irili-xırdalı 50 minə qədər sənədsiz qeyri-yaşayış obyektləri mövcuddur. Dövlət başçısının qeyri-yaşayış təyinatlı bəzi tikinti obyektlərinin istismarına icazə verilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında fərmanına uyğun olaraq bu günə kimi 5600 obyektin istismarı üçün müraciət olunub.

2700 sənəd qəbul edilib və 2600-ə qədər müraciət istismara icazə verilməsi üçün portala yerləşdirilib.

Bakı, Sumqayıt və Abşeron rayonunun əhalisi üçün sənəd qəbulu Bakıda Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Tikintidə Təhlükəsizliyə Nəzarət Dövlət Agentliyinin layihə institutlarında, regionlarda isə Gəncə, Yevlax, Xaçmaz, Salyan, Lənkəran və Qəbələdə yerləşən FHN-in regional mərkəzlərində aparılır.

Müraciətin qəbulu, portala yerləşdirilməsi və icraata başlanması üçün müraciət ərizəsi və istismar edilən obyektin layihəsinin təqdim edilməsi kifayətdir.

Azərbaycanda qaz limitinin ləğvi təklif olundu

Azərbaycanda əhali istehlakçı qrupu üzrə təbii qazın pərakəndə satış tarifi illik istehlaka dair hesablanmasında limitin ləğv olunması təklif olunub.

Musavat.com report-a istinadən xəbər verir ki, bu təkliflə deputat Tahir Kərimli Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu, Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə, Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlararası əlaqələr və İnsan hüquqları komitələrindən birgə iclasında bildirib.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycanın kifayət qədər qazı

var: “Buna gücümüz çatır. Ona görə də qaz limitinin ləğv olunmasını təklif edirəm”.

Qeyd edək ki, 2021-ci il oktyabrın 16-da Tarif Şurasının iclasında təbii qaz üzrə topdansa satış və pərakəndə satış qiymətlərinin tarif tənzimlənməsinə dair qərar qəbul edilib. Qərara əsasən, əhalinin illik istehlakının 1 200 kubmetrədən çox olan hissələri üçün tariflər 10 qəpikdən 12 qəpiyə artırılıb. Əhali üçün 1 200-2 500 kubmetrədən çox olan hissələr üçün tariflər müvafiq olaraq 20 və 25 qəpik olmaqla dəyişmədi və əvvəlki həddə saxlanılıb. Qeyri-əhali kateqoriyasından sənaye və kənd təsərrüfatı üzrə qazın tarifləri 20 qəpikdən 22 qəpiyə artırılıb.

□ **Musavat.com**

2023-cü ilin bitməsinə iki aydan da az qaldı. Bu ərəfədə cəmiyyətimizi düşündürən suallardan biri də Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsi imzalanıb-imzalanmayacağı ilə bağlıdır. Çünki söhbət bölgədə yeni müharibə ehtimalının gündəmdən çıxıb-çıxmayacağından gedir.

"Bu ilin sonunadək Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh müqaviləsi imzalanmayacaq".

"Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bunu Axar.az-a açıqlamasında tanınmış ekstrasens Zirəddin Rzayev deyib.

"Təxminən iki il əvvəl Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin olacağını demişdim. Lakin müqavilənin nə bu il, nə də yaxın illərdə imzalanacağını görmürəm. Buna baxmayaraq, Azərbaycan sonda öz istəyinə nail olacaq və tərəflər arasında sülh müqaviləsi imzalanacaq", - Rzayev bildirib.

Bes digər ekspertlər, siyasi təhlilçilər bu təxminləri bölüşürmü?

Astroloqlar politoloqlara qarşı? - ermənilərlə barışıq qiyamətə qaldımı...

Qabil Hüseynli: "Sülh müqaviləsini yaxın aylardan deyil, qarşıdakı ildən gözləyirik, çünki..."

Elxan Şahinoğlu: "İki ay ərzində sülh sazişinin bağlanması mümkünsüz görünür"

Səbuhi Rəhimli: "Sülh müqaviləsi gələn il gözlənilir"

Mövzu ilə bağlı politoloq Qabil Hüseynli "Yeni Müsavat"a danışdı:

"Müşahidələr onu göstərir ki, sülh müqaviləsinin bu ilin sonuna qədər bağlanması ehtimalı hər gün aşağı düşür. Yəni, sülh yaratma prosesinə qoşulan super dövlətlər bu prosesin uğurla nəticələnməsi üçün lazımı səylər göstərmirlər. Üstəlik sülh müqaviləsinin imzalanması məsələsində Qərb dövlətləri Avropa İttifaqı və Amerika Birləşmiş Ştatları ilə Rusiya arasında antagonizm mövcuddur.

Brüssel prosesində vasitəçilik dəyəri kifayət qədər uğurlu idi. Amma Brüssel prosesində iştirak edən Avropa Birliyi son vaxtlar sülh yaratma pro-

sesinə özləri süni əngəllər yaratdılar. Məsələn, sülhyaratma prosesinin gündəliyinə bu prosesi ləngidə biləcək suallar salmağa başladılar. Xüsusilə Azərbaycana münasibətdə özünü daha qabarıq surətdə biruzə verirdi. Bu firsətdən istifadə edən Rusiya sülh yaratma prosesində özünü gündəmə gətirdi. Və beləliklə Qərblə Şərq arasında qarşıdurma vəziyyəti daha da genişləndi.

İndi Ermənistan birmənalı şəkildə Brüssel prosesinin dəstəkləyir. Üstəlik də Brüssel prosesi vasitəsi ilə Qarabağ ermənilərinin məsələsini sülh müqaviləsinin mətninə daxil etməyə çalışır. Təbii ki,

Azərbaycan vəziyyətin bu cür gedişi ilə razı ola bilməz.

İndi suallar var ki, danışıqlar Moskvadan, yoxsa Brüsseldə gedəcək? Bu məsələdə hətta Tiflisin adı çəkilir. Qeyd edim ki, Tiflis variantı yenidir, gündəliyə təzə gəlib. Ona görə də bu variant hələ ki, ümidverici görünmür.

Beləliklə, sülh müqaviləsini yaxın aylardan deyil, qarşıdakı ildən gözləməliyik".

Siyasi şərhçi Elxan Şahinoğlu da yaxın iki ay ərzində sülh müqaviləsinin gözlənilmədiyini bildirib:

"Təki yanılıam. Amma ilin sonuna iki ay qalıb və bu müddətdə sülh sazişinin bağlanması mümkünsüz görünür. Çünki görüşlər də yoxdur. Qranadada görüş baş tutmadı, İlham Əliyev obyektiv səbəblərə görə iştirak etmədi, çünki orada yenə Fransa olacaq. Daha sonra Ermənistanın Baş naziri Paşinyan da Bişkekə gəlmədi.

Amma gələn il üçün optimistik ki, gələn il ərzində imzalanması ehtimalı var. Bu məsələdə Paşinyanın da açıqlamalarını nəzərə almalıyıq. O, sülh sazişindən danışır, amma 8 kənd var ki, onun taleyi həll olunmalıdır.

dir.

O ki qaldı sülh sazişinin Avropada, Moskvada, yoxsa Tiflisdə bağlanma ehtimalına, mən şəxsən Tiflisin üzərində dayanıram. Çünki bu, hər iki tərəfə daha münasibdir.

Brüssel, Moskva, Vaşinton hazırda bir-biriləri ilə rəqəbat aparırlar. Yəni, tutaq ki, bunların birində sülh sazişi imzalanmasına digəri mane olmağa çalışır, hətta müəyyən təxribatlara yol verir.

Amma Tiflis sülhə daha maraqlıdır. Üstəlik bu yaxınlarda həm Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin, həm də Ermənistanın Baş nazirinin Tiflisə səfərləri olub. İlham Əliyev sülh sazişinin Tiflisdə bağlanması razıdır, qalır Paşinyanın buna razılıq verməsi. Hesab edirəm ki, Paşinyan Tiflis variantına üstünlük verə bilər.

"Qoroskop" qəzetinin baş redaktoru, tanınmış astroloq Səbuhi Rəhimli isə qeyd edib:

"Siyasi prosesləri izləyən bir şəxs kimi hesab edirəm ki, sülh müqaviləsi gələn il bağlana bilər. Yəni bu ilin sonuna referendum və sülh müqaviləsi gözlənilir".

✎ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Xaricdə təhsil alan daha 117 nəfərin diplomu tanınmadı

Xaricdə təhsil alanların diplomlarının tanınması ilə bağlı oktyabr ayı üzrə 729 müraciətinin 612-si barədə müsbət qərar verilərək müvafiq şəhadətnamələr təqdim edilib, 117 nəfərin müraciəti isə mənfi qərarla yekunlaşıb.

Təhsildə Keyfiyyət Təminatı Agentliyindən APA-ya verilən xəbərə görə, tədris yükünü mənimsəmək üçün təhsil aldığı ölkənin ərazisində kifayət qədər olmaması səbəbi ilə 99, təhsilalma forması üzrə 10, dövlət nümunəli olmayan diplom üzrə 3, digər səbəblər üzrə 5 nəfərin müraciəti mənfi qərarla yekunlaşıb.

Ölkələr üzrə müraciətlərin sayına nəzər saldıqda Ukraynadan 261, Rusiya Federasiyasından 197, Türkiyə Respublikasından 132, Gürcüstandan 54, Belarus Respublikasından 40, digər ölkələrdən isə 45 müraciətin olduğu müşahidə olunur.

Ən çox müraciət olunan ixtisaslara gəlincə, hüquqşünaslıq üzrə 68, maliyyə üzrə 63, yanğın təhlükəsizliyi mühəndisliyi üzrə 45, menecment üzrə 45, iqtisadiyyat üzrə 43 müraciətçi qeydə alıb.

Bildiririk ki, sənədlərə ortalama baxılma müddəti 15 iş günü təşkil edib.

Qeyd edilib ki, Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən təşkil olunan peşə tanınması imtahanında iştirak edən müraciətçilərin 47%-i imtahanda uğurlu nəticə göstərərək akademik və peşə tanınması ilə bağlı şəhadətnamə əldə edib. Müraciətçilərin 53%-i isə imtahanda keçid balı toplamayıb və yalnız akademik tanınma ilə bağlı şəhadətnamə əldə ediblər.

Müəllimlərlə psixoloqların əməkhaqqı fərqi aradan qaldırılacaq

"Məktəblərdə psixoloq ştatları ilə bağlı Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarı var. Qərara əsasən, şagird sayı 1000 nəfərə qədər olan məktəblərdə 1, 1000-3000 nəfər olduqda 2, 3000 nəfərdən çox şagird olduqda 3 psixoloq ştatı müəyyən edilib".

APA xəbər verir ki, bunu elm və təhsil nazirinin müavini İdris İsayev Milli Məclisdə İctimai birliklər və dini qurumlar, Ailə, qadın və uşaq məsələləri, Səhiyyə, Elm və təhsil, Mədəniyyət komitələrinin

birgə iclasında "Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsi haqqında" qanun layihəsinin müzakirəsi zamanı deyib.

O bildirib ki, lakin çalışan psixoloqların neçəsinin müvafiq ixtisasa sahib olması sualdır:

"Müəllimlərlə psixoloqların maaşlarının fərqi gəldikdə isə səbəb əməkhaqlarının fərqli formada hesablanması ilə bağlıdır. Lakin növbəti dövrlərdə bu fərqlərin aradan qaldırılması təmin ediləcək".

Azərbaycan beynəlxalq axtarışda olan şəxsi Türkiyəyə təhvil verdi

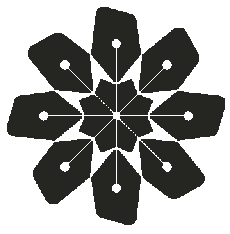
Beynəlxalq axtarışda olan Türkiyə vətəndaşı ölkəsinə təhvil verilib.

APA xəbər verir ki, bu barədə Baş Prokurorluq məlumat yayıb. Məlumatla görə, Türkiyə vətəndaşı Fayık Karaçöl həmin ölkədə qəsdən adam öldürməyə cəhd etməli törətməkdə təqsirləndirililərək 2022-ci ildən etibarən beynəlxalq axtarışda verilib.

Həmin şəxs cari ilin iyul ayında ölkəmizdə müəyyən edilərək barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Fayık Karaçölün verilməsinə dair Türkiyənin səlahiyyətli orqanlarının vəsatəti Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu vasitəsilə baxılması üçün Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə göndərilib. Cari il sentyabrın 19-da məhkəmə tərəfindən "Ekstradisiya haqqında" 13 dekabr 1957-ci il tarixli Avropa Konvensiyasına əsasən, vəsatət təmin edilərək təqsirləndirilən şəxsin ekstradisiyası haqqında qərar qəbul edilib.

Noyabrın 3-də təqsirləndirilən şəxs Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar Xidmətinin xüsusi konvoyun müşayiəti ilə Türkiyənin səlahiyyətli orqanlarına təhvil verilib.

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Azad sahibkarlığın və liberal iqtisadiyyatın təşviqi

Azərbaycanda dövlətə məxsus və dövlətin payı olan şirkətlərin zərərli işləməsi uzun illərdir davam edir və artıq heç kimdə təəccüb doğurmur. Son illərdə bu şirkətlərin idarəetməsində təkmilləşmənin aparılması, müasir idarəetmə prinsiplərinin tətbiqi, onların fəaliyyətində səmərəliliyin təmin olunması məqsədilə bir sıra mühüm addımlar atılıb: Azərbaycan İnvestisiya Holdingi yaradılaraq, əksər iri dövlət şirkətləri onun tabeliyinə verilib. Şirkətlərdə müşahidə şuraları formalaşdırılıb, fəaliyyətin səmərəliliyini artırmaq üçün maliyyə nəzarəti gücləndirilib və sair.

Bu təbirlərdən sonra bir sıra dövlət və səhmlərində dövlətin payı olan şirkətlərdən dövlətə dividend ödənişləri qeydə alınmağa başlayıb. Bu ödənişlərdə ildən-ilə artım müşahidə olunur. Məsələn, 2022-ci ilin dövlət büdcəsində səhmlərində dövlətin payı olan müəssisələrdən alınan dividendlər üzrə daxilolmalar 106,5 milyon manat proqnozlaşdırılsa da, ilin yekununda 130,7 milyon manatlıq icra qeydə alınıb. Bu artımı Azərbaycan Beynəlxalq Bankının proqnozunu büdcə 100 milyon manata qarşı 120 milyon manat, Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi QSC-nin 5 milyon manata qarşı 10 milyon manat icra etməsi, həmçinin proqnozda nəzərdə tutulmadığı halda "Aqrarkredit" QSC BoKT-un 198 min manat ödəməsi səbəb olub. "AzərTürkBank" ASC üzrə 1,5 milyon manat dividend ödənişi proqnozlaşdırılsa da, hər hansı ödəniş qeydə alınmayıb.

Hesablama Palatasının 2022-ci il üzrə dövlət büdcəsinin icrasına verdiyi rəyden aydın olur ki, "AzərTürkBank" ASC 2021-ci maliyyə

ilini 554,0 min manat mənfəətlə başa vurmasına baxmayaraq, həmin məbləğ Bankın kapital mövqeyinin və maliyyə dayanıqlılığının qorunması adı ilə dividend kimi səhmdarlara ödənilməyərək bankın kapital hesablarına aid edilib. Bundan əlavə, bəzi müəssisələr tərəfindən dövrün sonuna xalis mənfəətin əldə edilməsinə baxmayaraq, bu mədaxil mənbəyi üzrə daxilolma icra edilməyib. Bunlardan "AzinTelecom" LLC 2020-ci ili 47,1 milyon manat, 2021-ci ili 131 milyon 107,0 min manat mənfəətlə başa vursa da, dövlətə hər hansı dividend ödəməyib. "Azərlotereya" 2021-ci ildə 1 milyon manat ödəsə də, sonrakı illərdə ödəniş olmayıb. "Aqrarkredit" QSC BoKT isə 2021-ci ildə 200 min ödəyib, 2022-ci ildə ödəniş nəzərdə tutulmasa da, 198 min manat ödəyib.

Bu günlərdə Milli Məclisdə müzakirələri gedən 2024-cü ilin dövlət büdcəsi sənədindən aydın olur ki, gələn il üçün səhmlərində dövlətin payı olan müəssisələrdən alınan dividendlərdən daxilolmalar üzrə əvvəlki illə

İqtisadiyyat

ÜSAVAT
N 200 (8336) 4 noyabr 2023

Dövlət müəssisələri nə zaman normal dividend ödəyəcək - rəy

Hesablama Palatasından səmərəli təkliflər; Bəzi müəssisələr üzrə xalis mənfəət əldə edilməsi fonunda dividend ödənişi həyata keçirilmir

0,5 milyon manat, 2022-ci ildə 12.1 milyon manat təşkil etməsinə baxmayaraq, 2021-2022-ci illərdə və 2023-cü ilin 8 ayı ərzində dövlət büdcəsinə dividend ödənişi həyata keçirilməyib ki, nəticədə 2023-cü il 01 yanvar vəziyyətinə 14.7 milyon manat bölüşdürülməmiş mənfəət mövcud olub. Eyni zamanda aparılan təhlillər dövlət mülkiyyətində olan bəzi digər müəssisələr üzrə də xalis mənfəət əldə edilməsi fonunda dividend ödənişinin həyata keçirilmədiyini göstərir".

Hesablama Palatasında bu fikirdədirlər ki, bu mənbə üzrə mövcud potensialın daha effektiv istifadəsi və proqnozlaşdırılmış dividendlərin ödənməsində mümkün risklərin minimuma endirilməsi məqsədilə səhmlərində dövlətin payı olan müəssisələrin idarəetmə orqanları (Müşahidə Şuraları, İdarə Heyətləri və s.) ilə birgə müzakirələr əsasında müvafiq təhlillərin aparılması, həmçinin "Azər Türk Bank" ASC, "Azərbaycan Dövlət Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" QSC və "Azər Gold" QSC tərəfindən dividend ödənişi nəzərdə tutulması məqsəduyğundur.

rə nisbətən kəskin artım nəzərdə tutulub. Sənədə görə, hökumət bu müəssisələrdən alınan dividendlərdən 558,2 milyon manat gəlir əldə etməyi planlaşdırır. Bu isə 2023-cü ilin proqnoz göstəricisindən 237,0 milyon manat və ya 1,7 dəfə çoxdur. Hesablama Palatasının büdcə layihəsinə verdiyi rəyə görə, artımın əsas səbəbi dövlət qeyri-maliyyə təşkilatları üzrə dividend ödənişlərinin 188,0 milyon manat artırılaraq 408,0 milyon manata, "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC üzrə proqnoz cari ildəkindən 50,0 milyon manat artırılaraq 150,0 milyon ma-

nata çatdırılmasıdır. 2024-cü ilin dövlət büdcəsi layihəsində dövlət qeyri-maliyyə təşkilatları üzrə nəzərdə tutulan 408,0 milyon manat dividend ödənişinin hamısı Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti(SOCAR) üzrə nəzərdə tutulub.

Qeyd edək ki, 2023-cü ildə dövlət qeyri-maliyyə təşkilatlarından alınacaq dividendlərin 200,0 milyon manatı SOCAR, 15,0 milyon manatı "Azərbaycan Dövlət Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" QSC, 5,0 milyon manatı "Azər Gold" QSC üzrə nəzərdə tutulub ki, bundan da cari ilin 8 ayı ərzində dövlət büdcəsinə hər hansı ödəniş qeydə alınmayıb: "Təqdim olunmuş məlumatlara əsasən, bu mənbə üzrə 2023-cü ilin ötən 8 ayı ərzində 151,1 milyon manat məbləğində vəsait daxil olub ki, bunun da 150,9 milyon manatı "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC, 0,2 milyon manatı "Aqrarkredit" QSC BOKT tərəfindən dövlət büdcəsinə ödənilib, "Azər Türk Bank" ASC tərəfindən dividend ödənişi həyata keçirilməyib. Qeyd etmək lazımdır ki, səhmlərinin nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan (nizamnamə kapitalının 75 faizi) "Azər Türk Bank" ASC-nin xalis mənfəətinin 2021-ci ildə

cəsinə hər hansı ödəniş qeydə alınmayıb: "Təqdim olunmuş məlumatlara əsasən, bu mənbə üzrə 2023-cü ilin ötən 8 ayı ərzində 151,1 milyon manat məbləğində vəsait daxil olub ki, bunun da 150,9 milyon manatı "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC, 0,2 milyon manatı "Aqrarkredit" QSC BOKT tərəfindən dövlət büdcəsinə ödənilib, "Azər Türk Bank" ASC tərəfindən dividend ödənişi həyata keçirilməyib. Qeyd etmək lazımdır ki, səhmlərinin nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan (nizamnamə kapitalının 75 faizi) "Azər Türk Bank" ASC-nin xalis mənfəətinin 2021-ci ildə

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Dünya SAKİT

Növbəti ilin büdcə kəsirinin örtülməsi üçün borclanmadan istifadə ediləcək

2024-cü il büdcə kəsiri 2,6 mlrd. manat olmaqla cari illə müqayisədə 5,3% azdır.

"APA-Economics" xəbər verir ki, bu barədə Hesablama Palatasının "Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanun layihəsinə Rəyində bildirilib.

Bildirilib ki, aparılan təhlillər kəsirin örtülməsi üçün daha çox borclanmadan istifadə ediləcəyini deməyə imkan verir.

Ziya Bünyadov prospektində nəqliyyatın hərəkəti məhdudlaşdırılacaq

Ziya Bünyadov prospektində nəqliyyatın hərəkəti məhdudlaşdırılacaq.

"APA-Economics" xəbər verir ki, Ziya Bünyadov prospektinin Xəlil Rza Ulutürk küçəsi ilə kəsişməsində inşa olunan yeni yerüstü piyada keçidinin yürüyüş zolağının quraşdırılması ilə əlaqədar olaraq 4 noyabr saat 01:00-dan 07:00-dək işlərin

apanıldığı zolaq üzrə avtonəqliyyat vasitələrinin hərəkəti məhdudlaşdırılacaq.

Sürücülərdən aparılan işlərə anlayışla yanaşmalarını, sözügedən hissədə hərəkətdə olarkən diqqətli olmaları və qeyd olunan qısa müddət ərzində hərəkət istiqamətlərinə uyğun alternativ yollardan istifadə etmələri xahiş olunur.

Tərtərdə örüş yerində 24 yaşlı şəxs minaya düşüb

Noyabrın 3-ü saat 01 radələrində Tərtər rayonunun Borsunlu kəndi ərazisində mina partlaması barədə rayon prokurorluğuna məlumat daxil olub.

APA xəbər verir ki, bu barədə Tərtər rayon prokurorluğu məlumat yayıb.

Hadisə nəticəsində 1999-cu il təvəllüdlü Əli Ağalarov sağ ayağın pəncə hissəsinin travmatik amputasiyası xəsarəti alıb. Hazırda vəziyyəti orta ağır olub, müalicəsi xəstəxanada davam etdirilir.

Prokurorluq əməkdaşları tərəfindən hadisə yerinə baxış keçirilib, digər zəruri prosessual hərəkətlər aparılıb.

Tərtərdə baş verən mina partlayışı ilə bağlı bəzi təfərrüatlar məlum olub.

Bu barədə Daxili İşlər Nazirliyi məlumat yayıb. Bildirilib ki, Tərtər rayonu Borsunlu kəndi ərazisində mina partlayışı örüş yerinin yaxınlığında kənd sakininin fərdi təsərrüfatına aid heyvanlarını axtararkən baş verib.

ÜS AVAT

Son səhifə

N 200 (8336) 4 noyabr 2023

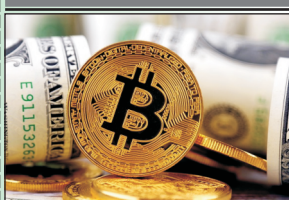
ABS-də insanların keçmişinə görə 80 quşun adı dəyişdirilir

ABS Ornitologiya Cəmiyyəti (AOS) quşlara insanlarla əlaqəli ad verməyi dəyərəcəyə çatdırıb. Bu barədə təşkilatın rəsmi saytında məlumat verilib. Bildirilir ki, gələcək il AOS ABS və Kanadada tapılan təxminən 80 quş növünün adını dəyişməyə başlayacaq. AOS qeyd edib ki, onlar hər bir işə ayrı-ayrılıqda baxmayacaqlar, ümumi prinsip əsasında hərəkət edəcəklər.

Yeni adlar alacaq quşlar sırasına 19-cu əsrin təbiətşünası Aleksandr Uilsonun adını daşıyan Uilson qamışquşu ("Wilson's warbler") və Uilson cüllütü ("Wilson's Snipe") daxildir. Görkəmli ABS təbiət tədqiqatçısı və rəssamı Con Ceyms Odyubonun adını daşıyan Odyubon fırtınaquşunun ("Audubons shearwater") da adı dəyişdiriləcək.

"Adda güc var və bəzi ingilis quş adları bu gün də zərər verən keçmişlə əlaqələndirilir. Quşları sevən və onlara qayğı göstərən hər kəs onlardan həzz almaq və öyrənməkdə azad olmalıdır", - deyərək AOS prezidenti Kollin Handel bildirib.

Quşların adının dəyişdirilməsi və insanlarla əlaqəli adların verilməsindən imtina edilməsi müəyyən quş növlərini kəşf etmiş bəzi tədqiqatçıların təcrübəsinə əsaslanaraq gələcək illərdə ediləcək. Məsələn, 18-19-cu əsrlərdə yaşamış Con Ceyms Odyubonun şəxsiyyəti ilə bağlı iddialar onun ailəsinin keçmişdə kölə sahibi olması ilə əsaslandırılır.

Məişət tullantılarından "Bitcoin" əldə ediləcək

ABS-nin ən böyük "Bitcoin" hasilatı şirkəti "Marathon Digital" (MARA) məişət tullantıları poliqonlarında əldə olunan metandan istifadə etməyə başlayacaq. Şirkət pilot layihəyə start verməyi və "Bitcoin" fermaların işləməsi üçün poliqon qazından elektrik enerjisi almağı, bu enerjinin köməyi ilə kriptovalyuta hasil etməyi planlaşdırır. Enerji istehsalı obyekti "Nodal Power" şirkəti ilə birgə Yutada yerləşəcək. Gözlənilən istehsal gücü isə 280 kilovat olacaq.

Rusiyada İosif Stalinin bağ evi hərraca çıxarılıb

Rusiyada 1930-cu illərin əvvəllərində İosif Stalinin bağ evinin yerləşdiyi Mitişi yaxınlığındakı Lipki-Alekseyevskoye malikanəsi 403,4 milyon rubl (təxminən 7,3 milyon manat) başlanğıc qiyməti ilə hərraca çıxarılıb. Xatırladaq ki, lota 38,4 hektar torpaq sahəsinin icarəsi və ümumi sahəsi 3,8 min kvadratmetr olan daşınmaz əmlakın satışı daxildir. Alqı-satqı müqaviləsi layihəsindən məlum olduğu kimi, vahid daşınmaz əmlak kompleksinə 2144,6 kvadratmetr sahəsi olan əmlakın əsas ev, 711,7 kvadratmetr sahəsi olan inzibati korpusun binası, 686 kvadratmetr sahəsi olan hovuz binası və 243,7 kvadratmetr sahəsi olan bomba sığınacağı daxildir.

Qeyd edək ki, 1932-1934-cü illərdə İosif Stalin orada daimi yaşayıb.

Britaniyalı dalgıcın köpək balığının hücumuna məruz qaldığı dəhşətli anlar

Sosial şəbəkələrdə britaniyalı Qeri Virgonun Misirin Qırmızı dəniz sahillərində köpək balığının hücumuna məruz qalması barədə görüntülər yayılıb. Baş verənlər 66 yaşlı dalgıcın geyiminə quraşdırılmış kamerada anbaan qeydə alınıb. Qerinin sözlərinə görə, üzduydu yerdə qəfil ona tərəf yönələn yırtıcı tam sürətlə ona yaxınlaşıb və başı ilə möhkəm vurub. "Mən başı üstə suyun daha dərinliyinə yıxıldım. Nəfəsim kəsildi, çünki şokdaydım, qorxmışdım, baş verənlərə inana bilmirdim", - deyərək o, həmin an keçirdiyi hissləri paylaşdı. Buna baxmayaraq, Qeri tezliklə özünü ələ ala bilib və köpək balıqlarının yanında necə davranacağı haqqında biliklərini yadına salmağa çalışıb.

"Mən daha onu qıcıqlandırmaq fikrində deyildim, sadəcə yerimdə dayanırdım və məşqdə öyrətilmiş kimi davrandım", - deyərək o əlavə edib. Bundan sonra köpək balığı ondan uzaqlaşdı, Qeri isə çəkilişini saxlayaraq suyun üzünə qalxıb. Ancaq bu görüş Qerinin köpək balıqlarına olan münasibətini dəyişməyib. "Köpək balıqlarını sevirəm. Məqsədim suya daha dərin başvurmalar etməkdir, bu, mənim arzular siyahımdadır", - deyərək Qeri sözlərini yekunlaşdırıb.

Yer kürəsini ekstremal qasırğalar gözləyir

Alimlərin fikrincə, Meksikanın Sakit okean sahillərini vuran və Akapulko şəhərini dağıdan, Qərb yarımkürəsinin ən güclü tropik siklonu sayılan "Otis" qasırğası yaxın gələcəkdə Yer kürəsini gözləyən fəlakətlərin xəbərcisi ola bilər. Tədqiqatçılar deyirlər ki, "Otis" bir neçə saat ərzində adi fırtınadan 5-ci kateqoriyaya, ən dağıdıcı qasırğaya çevrilərək bütün intensivləşmə rekordlarını qıracaq. Bu fakt alimləri belə qənaətə gətirib ki, global iqlim dəyişikliyi təbii fəlakətlərin inkişafına çox mənfi təsir göstərir və onların proqnozlaşdırılmasını çətinləşdirir. Təbii fəlakətlərin tədqiqi üzrə ixtisaslaşmış Şərqi London Universitetinin əməkdaşı Ravindra Cavaratne əmindir ki, fırtına və qasırğaların inkişafını proqnozlaşdırmaq mümkündür, lakin dəyişən iqlimi nəzərə almaq üçün kompüter modellərini yenidən qurmaq lazımdır. Tədqiqatçılar həmçinin hesab edirlər ki, bəşəriyyət təbii fəlakətlərin gətirdikə daha çox inkişafına hazır olmalıdır.

Arağı tərgidəndən 1 il sonra orqanizmdə nə baş verir?

Həkimlər çox xəstəliklərin profilaktikası üçün içkidən imtina etməyi tövsiyə edir.

Bəs arağı tərgitdikdən sonra orqanizmdə nə baş verir? Alimlər 1 il ərzində insanın bədən və psixikasında baş verən dəyişiklikləri sübut ediblər. Beynin həzz hormonu dopamin artıq yüklənir və onlar uyuşur. Daha sonra bunu düzəltmək üçün beyində kədr və ümidlilik hormonları əmələ gəlir. 1 il ərzində spirtli içki qəbul etməyən insanın enerjisində böyük artım baş verir, sağlam əhval-ruhiyyə yaranır. Xərçəng, ürək xəstəliyi, qaraciyər və böyrək xəstəlikləri riski azalır və orqanizmin müdafiə qabiliyyəti artır.

Bunları bilirsinizmi?

- * Diametri 2 m olan nəhəng su zanbağı - IViktoriya Amazonka» balaca bir uşağı üstündə saxlaya bilir.
- * Əncir ağacının çiçəyi meyvəsinin içində olur.
- * Bütün ömrünü evkalipt ağacında keçirən koalə ölməninə yaxınlaşdığını hiss edəndə ağacdən torpağa enir.
- * İlk teatr qədim Yunanıstanda yaranıb. O vaxtlar faciəvi rol oynayan aktyorlar kədərli, komik rol oynayan aktyorlar isə şən maska taxırdılar. Teatr rəmzi olan maskalar belə yaranıb.
- * Göy qurşağı yerdən yarımdairə, təyyarədən isə dairə şəklində görünür.
- * Dünyada işıqdan sürətli heç nə yoxdur. Onun sürəti saniyədə 300000 km-dir.
- * Hava olmadığınca görə Ayda səs yayılır.
- * Enerji yunancadan tərcümədə iş, fəaliyyət deməkdir.
- * İmperator pinqvinləri suda 265 m dərinliyə baş vura bilərlər.
- * İran xalqına məxsus Çehil Tultı kitabı 1001 gecə» nağılları əsasında qələmə alınmış və 40 nağıl daxil edilmiş.
- * Cins parçadan ilk dəfə gəmi yelkəni hazırlanıb.
- * Malta ölkəsində həftə günlərinin adları ərəb, ayların adları isə İtaliya dillərindən alınma sözlərlə ifadə olunur.
- * Dünyada ən böyük arxipelaq İndoneziyadır.
- * İlk məktəb zəngini şüşədən Pifaqor hazırlamışdır.
- * E.ə. II əsrdə Misir fironu İran şahlarından II Kambiz elan edilmişdir.
- * "Mədəni" sözü Mədənə sözündən götürülərək İshəhəri deməkdir.
- * Kalka kağızının hazırlanmasında yarımfabrikat kimi bəzi parçadan istifadə edilir.
- * Kirpi ilin 236 gününü yatır.
- * Qərənfil və qızılgülü eyni güldən qaynaqlanır.
- * Fotoqarət yeni yarandığı vaxtda şəkil çəkdirilən onun qarşısında 20 dəq. dayanmalı olurdular.
- * Yunan və gürcü əlifbasında böyük hərf yoxdur.
- * İlk üstüörtülü hovuz 1742-ci ildə Londonda inşa edildi.
- * Fildə 35, itdə 39, quşlarda 42 rəqəmi bədən temperaturudur.
- * İlk eskalator 1911-ci ildə Londonda açılmışdır.
- * Görkəmli səyyah Tur Heyerdal səfərə çıxanda aclığını yatırımaq üçün özü ilə həmişə qoz götürürmüş.
- * Ayay adlı meymun cinsinin boyu 40, quyruğu 60 sm olur, həşəratlarla qidalanır.
- * Hindistanda matəm və hüzün rəngi ağ rəngdir.
- * Çin otellərində xidmətçilərə ləçək pulu» vermək təhqiqlənir.
- * Azərbaycanın işğal faktını ilk dəfə ədəbiyyata İGülzar» hekayəsilə Cəfər Cəbbarlı gətirmişdir.
- * "Aptek" sözü yunan dilindən olub lanbar» deməkdir.
- * Evkalipt ağacının yarpaqları günəşə doğru çevrildiyi üçün kölgə əmələ gətirir.
- * Heyvanlardan ən çox susuz qala bilən siçandır.
- * Baobab ağacı odda yanır.
- * İngilis ekoloqlarının təkliflərinə əsasən gələcəkdə avtomobillərdə yanacaq şokoladla əvəz etmək planlaşdırılır.

78 yaşlı çinli qadın görünüşü ilə hər kəsi heyrləndirdi

Çindən olan təqaüdcü qadının fiziki hazırlığı sosial şəbəkə istifadəçilərini heyrləndirib. 78 yaşlı Bay Tszintsinin dediyinə görə, o, əvvəllər oturaq həyat tərzini keçirib və bu da onun sağlamlığına təsir edib. Təqaüdcü etiraf edir ki, işlə çox məşğul olub və fiziki formasını saxlamağa vaxt tapmayıb. Çinli qadının sözlərinə görə, ona xərcəng diaqnozunun qoyulmasına da məhz orqanizmə qarşı bu laqeydliyi səbəb olub. Üç əməliyyat keçirdikdən və xəstəlik səngidikdən sonra Bay sağlamlığına ciddi yanaşmağa qərar verib. O, idman zalına yazılıb və yoxa ilə məşğul olmağa başlayıb.

Bay məşq rejiminə sürətli gəzinti və iplə tullanma kimi yüngül məşqlərlə başlayıb. Vaxt keçdikcə, bədən gücləndikcə o, yüksək intensivlikli məşqlərə keçib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Məşavət"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ
Sifariş: 2882
Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500